

ሹብዓተ

ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን

1. ጥምቀት

2. ሜሮን

3. ቅዱስ ቀሩርባን

4. ንስሐ፣

5. መጽሐፍ-ቀንዲል
(ቅብአተ ሕመማት)

6. ክህነት፣

7. መጽሐፈ ተክሊል
(ቃል ኪዳን)

250 ነቶም ሽብዓተ ምሥጢራት አብ ክንደይ ንክፍሎም?

እቶም ሽብዓተ ምሥጢራት አብ ሠለስተ ንክፍሎም።

1. **ጥምቀት፣ ሜርን፣ ቅዱስ ቊርባን ናይ መባእታ ክርስትና ምሥጢራት ይበሃሉ።**
2. ናይ ምፍዋስ ምሥጢራት ተባሂሎም ዚፍለጡ ምሥጢራት **ንስሓን፣ ምሥጢራት ቀንዲልን፣ እዮም።**
3. ናይ አገልግሎትን ናይ ተልእኾን ወይ ናይ ሱታፌ ምሥጢራት ተባሂሎም ዚፍለጡ ድማ ምሥጢራት **ተኸሊልን ምሥጢራት ክህነትን እዮም።**

ኩሎም እቶም ሽብዓተ ምሥጢራት አገዳሲ ዝኾነ ጊዜ ሕይወት ክርስትና ይትንክፉ። “ናይ ኩሎም ምሥጢራት ክርስትና ናይ መወዳእታ ጥርናፌኦም አብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን ስለዝኾነ” (ቅ. ቶማስ ዘአኩኖ)፣ ኩሎም ምሥጢራት **ንቅዱስ ቊርባን** ኢዮም ተሠሪዖም። (1210-1211)

ቀዳማይ ምዕራፍ

ናይ መባእታ ክርስትና ምሥጢራት

251 መባእታ ክርስትና ከመይ ቢሉ ይፍጸም?

መባእታ ክርስትና፡ በቶም መሠረት ሕይወት ክርስትና ዘንጽፉ ምሥጢራት ብምቕባል ይፍጸም። እቶም ብምሥጢረ ጥምቀት ከምብሓድኻ ዝተወልዱ ምእመናን፡ ብምሥጢረ ሜሮን ኣብ እምነቶም ጽንዓት ይረኽቡ። ብምሥጢረ ቅዱስ ቊርባን ድማ ይምገቡ። (1212-1275)

ምሥጢረ ጥምቀት

252 እቲ ቀዳማይ ናይ መባእታ ክርስትና ምሥጢር እንታይ ስም ይወሃቦ?

“ምጥማቕ” ማለት ናብ ማይ ምጥሓል ማለት ስለዘኾነ እቲ ቀዳማይ ናይ መባእታ ክርስትና ምሥጢር፡ በቲ ቀንዲ ተግባር ናይ ሥርዓቲ፡ ጥምቀት ተባሂሉ ይጽዋዕ። ዝተጠመቐ ዘበለ፡ ኣብ ጥት ክርስቶስ ይጥሕል፡ “ሓድሽ ፍጥረት” (2ቆሮ. 5,17) ሳላኡ ድማ ምስ ክርስቶስ ይትንሥእ። ምሥጢረ ጥምቀት “ካልኣይ ልደት ዝህብ ምሕጻብን ብመንፈስ ቅዱስ ምሕዳስን” (ቲቶ 3,5) ተባሂሉዎን ይጽዋዕ። ዝተጠመቐ መእመናን “ደቂ ብርሃን” (ኤፌ. 5,8) ከኣ ስለዚኹዎን ምሥጢረ ጥምቀት “ብርሃን” ተባሂሉዎን ይስመ እዩ። (1213-1216፣ 1276-1277)

253 ኣብ ብሉይ ኪዳን ጥምቀት ብኸመይ ኣቐዲሙ ይምሰል?

ኣብ ብሉይ ኪዳን ብዙኅ ምሳሌታት ጥምቐት ይርከብ። ጥምቀት፣ ብማይ ኣቐዲሙ ይምሰል፣ ከመይ ማይ ምንጩ ሞትን ሕይወትን እያ። ኣብ ማይ ተንሳፍፍ ብዝነበረት መርከብ ኖኅ ይምሰል። ንእስራኤላውያን ካብ ባርነት ግብጺ ከምዘድኃነ፣ ብምስጋር ቀይሕ ባሕሪ ይምሰል። ንሕዝብ እስራኤል ናብቲ ምልክት ዘለዓለማዊ ሕይወት ዝኾነ ናብ ምድረ ተስፋ ብዘእተወ፣ ብምስጋር ፍባ ዮርዳኖስውን ይምሰል። (1217-1222)

254 ነዚ ኣቐዲሙ ኣብ ብሉይ ኪዳን ዝተመሰለ ነገራት መን እዩ ናብ ፍጻሜ ዘብጽሖ?

እቲ ኣብ ምጅማር ሓዋርያዊ ስርሑ፣ ኣብ ዮርዳኖስ ብዮሓንስ መጥምቕ ዝተጠመቐ፣ እቲ ኣብ መስቀል ምስ ተሰቐለ ካብ ጎድኑ፣ ምልክት ጥምቐትን ቅዱስ ቍርባንን ዝኾነ ማይን ደምን ዘፍሰሰ፤ እቲ ድሕሪ ትንሣኤኡ ንሓዋርያቲ፣ **“ኪዱ እሞ፣ ንኹሎም ኣሕዛብ ብስም ኣብን ወልድን መንፈስ ቅዱስን እናጠመቐኩምዎም ደቀ መዛሙርተይ ግበርዎም”** (ማቴ. 28,19) እናበለ እዚ ተልእኾዚ ዘሰከመ፤ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ እዩ ነቲ ኣብ ብሉይ ኪዳን ኣቐዲሙ ተመሲሉ ዝነበረ ምሥጢረ ጥምቐት ኣብ ፍጻሜ ዘብጽሖ። (1223-1224)

255 ካብ መኣሰን ንመንን እያ ቤተ ክርስቲያን ተጠምቕ?

ካብ መዓልቲ ጴጥሎስ ጀሚራ ቤተ ክርስቲያን፣ ኣብ ክርስቶስ ንዝኣምን ዘበለ ኩሉ ተጠምቕ። (122-1228)

256 እቲ ቀንድን ኣገዳስን ተግባር ወይ ሥርዓት ምሥጢረ ጥምቀት እንታይ እዩ?

እቲ ቀንድን ኣገዳስን ተግባር ምሥጢረ ጥምቀት፣ ስም ኣብን ወልድን መንፈስ ቅዱስን እናሰመኻ፤ ንተጠማቂ ናብ ማይ ምጥሓል፣ ወይ ማይ ኣብ ርእሱ ምፍሳስ እዩ። (1229-145-፣ 1228)

257 ምሥጢረ ጥምቀት ኪቐበል ዝኽእል መን እዩ?

ዘይተጠመቐ ዘበለ ሰብ፣ ምሥጢረ ጥምቐት ኪቐበል ይኽእል። (1246-1252)

258 ስለምታይ እያ ቤተ ክርስቲያን ንሕፃናት እተጠምቕ?

ሕፃን ዘበለ ብኃጢአት ኣዳም ተለኪፈ. ስለዝውለድ፡ ካብ ስልጣን ሰይጣን ተላቂቕ፡ ናብ መንግሥቲ ናጽነት ደቂ እግዚአብሔር ኪኣቱ ስለዘለዎ፡ ጥምቕት ናይ ግድን የድልዮ። (1250)

259 ሰብ ንኪጥምቕ እንታይ ኪፍጽም ይግበኦ?

ኪጥመቕ ዝደሊ ዘበለ ሰብ ዓብይ እንተኾይኑ ባዕሉ እምነቱ ኪገልጽ ኣለዎ። ቆልዓ እንተኾይኑ ግን፡ ወይ ወለዱ ወይ ቤተ ክርስቲያን እምነቱ ከክንድኡ ይምስክሩሉ። ኣቦሊገ ወይ እኖሊገ፡ ከምኡ ከኣ መላእ ማኅበረ ክርስቲያን፡ ኣብ ጊዜ ምቕርራብ ጥምቕት (ደረጃ ንኡስ ክርስቲያን)፡ ነቲ ተመራጺ ኪድግፍዎ ይግባእ። ንሱ ጥራይ ዘይኮነ፡ ተጠማቂ ድሕሪ ምጥማቕ፡ ኣብ እምነቱ ኪጸንዕን፡ ጸጋ ምሥጢረ ጥምቕቱን ኬማዕብልን ኪተሓጋገዝዎ ኣለዎም። (1253-1255)

260 መንከ እዩ ኬጠምቕ ዝክእል?

ኩሉ ጊዜ ኣቡንን ካህንን ኬጠምቁ ይክእሉ። ኣብ ባህሊ ምስራቃውያን ኣብ ጽጉም ጊዜ ካህን ኮነ ዲያቆን ወይ ካተኪስታ ኣብ ዝተሳእኑሉ ዝኾነ ክርስትያን ከጠምቕ ይክእል (ምስራቃዊ ሕገ ቆኖና 677§2)። ብሥርዓት ላቲን ዲያቆን እውን ኬጠምቕ ይክእል እዩ። እቶም ዝተጠምቁ ሰባት ኣብ ዝተሳእንሉ ጊዜ ዝኮኑ ክርስትያን ኬጠምቕ ይክእል፡ሓደውስ ከምቲ ቤተ ክርስቲያን እትገብር ኪገብር ቢሉ ይሕሰብ ድኣ እምበር። እቲ ሰብ ኣብ ርእሲ ተጠማቂ ማይ እናፍሰሰ፡ ብስም ቅድስቲ ሥላሴ እዚ ዝሰዕብ ይብል፡ **“ኣነ ብስም ኣብን ወልድን መንፈስ ቅዱስን ኣጠምቕካ ኣለኹ”**። (1256፡ 1284)

261 ንክንድኅን ጥምቕት ናይ ግድን ኣድላዪ ድዩ?

ነቶም ወንጌል ዝተበሠሮም፡ ከምኡውን እዚ ምሥጢር ንኪቕበሉ ዕድል ንዘለዎም ሰባት፡ ምሥጢረ ጥምቕት ንድኅኑቶም ኣድላዪ እዩ። (1257)

262 በዘይ ጥምቀት ክንድኅንዶ ንክእል?

እቶም ከይተጠመቑ ብሰንኪ እምነቶም ዚሞቱ ሰባት ኪድኅኑ ይክእሉ፡ ከመይ ብሰማዕታትንቶም ናይ ደም ጥምቀት ተቐቢሎም ኣለዉ። እቶም ንጥምቀት ዚኸረቡ ዘለዉ ንኡስ ክርስቲያን፡ ከምኡውን እቶም ኩሎም ንክርስቶስን ንቤተ ክርስቲያንን ከይፈለጡ፡ ሳላ ጸጋ ኣምላኽ ግን፡ ብልቦም ንኣምላኽ ዚደልይዎን፡ ድላዩ ኪፍጽሙ ቢሎምውን ዚጽዕሩ ዘበሉ፡ ከይተጠመቑ ኪድኅኑ ይክእሉ፡ ከመይ ንሶም ናይ ሃረርታ ጥምቀት ተቐቢሎም እዮም። (1258-1261፡ 1281-1283)

263 ፍረታት ጥምቀት እየኖት እዮም?

ጥምቀት፡ ኃጢአት ኣዳምን ኩሎ ግላዊ ኃጢአትን፡ ኃጢአት ዘስዕሶ ኩሎ መቐጻጸብን ይድምስስ። በቲ ምሥጢራዊ ጸጋ (ካብቲ ምሥጢር ዚመጽእ ጸጋ) ኣብ ሕይወት ቅድስቲ ሥላሴ የሳትፈና። በቲ ዜድኅን ጸጋ ከኣ ምስ ክርስቶስን ምስ ቤተ ክርስቲያንን ሓደ ከምንኸውን ይገብር። ኣብ ክህነታዊ ተልእኾ ክርስቶስ የሳትፈና። እዚ ጸጋዚ ናይ ኩሎም ክርስቲያን መሠረት ሓድነት እዩ። መሰረታዊያን ኃይላትን ውህበታት መንፈስ ቅዱስን ከምዝህለወና ይገብር። ዝተጠመቐ ዘበለ፡ ናይ ክርስቶስ ዘይድምስስ ማኅተም ስለዘለዎ፡ ንዘለዓ ለም ናይ ክርስቶስ ይኸውን። (1262- 1274፡ 1279-1280).

264 ኣብ ጊዜ ምጥማቕና እንቕበሎ “ስም ክርስትና” እንታይ ጥቕሚ ኣለዎ?

ኣምላኽ ንነፍስወከፍና ቡብሰምና ስለዝፈልጠናን፡ ቡብግልና ስለዝቐበለናን፡ ስም ጥምቀት ኣገዳሲ እዩ። ብጥምቀት፡ ክርስቲያን ኣብ ቤተ ክርስቲያን ናይ ገዛእ ርእሱ ፍሉይ ስም ይረክብ። ብዝተኻእለ መጠን እቲ ኣብ ሥርዓተ ጥምቀት ዚወሃብ ስም፡ ስም ሓድ ቅዱስ እንተኾነ ይምረጽ፡ ከመይ ነቲ ተጠማቕ ኣርኢያ ቅድስና ይኾኖ፡ ከምኡውን ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ የማልደሉ። (2156-2159፡ 2167)

ምሥጢረ ሜሮን (ናይ ጽንዓት ምሥጢር)

265 ኣብ መሠረታዊ መደብ ድኅነት ምሥጢረ ሜሮን እንታይ ግደ ኣለዎ?

ነቲ ኪመጽእ ዝነበሮ መሲሕን ነቶም ናቱ ዝኾነ ሕዝብን፣ መንፈስ ጎይታ ኪወሃቦም ከምዝነበሮ፣ ኣብ ብሉይ ኪዳን ነብያት ኣቐዲሞም ኣወጁ። ናይ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስን ሕይወትን ተልእኾኡን ምስ መንፈስ ቅዱስ ምሉእ ሓድነት ነበሮ። ኣብ ዕለት ጴጥሮስ፣ ሓዋርያት መንፈስ ቅዱስ ምስ ተቐበሉ፣ “እቲ ዓብይ ግብሪ ኣምላኽ” (ግ.ሐ. 2,11) ኣወጁ። ንሶም ድሕሪ እዚ ፍጻሜ ነቶም ዚጥመቑ ዝነበሩ ሰባት ብኣምብሮ ኢድ ነዚ መንፈስ ይህብዎም ነበሩ። ከምዚ ቢላ ቤተ ክርስቲያን ንዝመናት ብመንፈስ ትነብር፣ ንደቃውን እዚ መንፈስ እዚ ትዕድል። (1285-1288፣ 1315)

266 ስለምታይ እዩ እዚ ምሥጢርዚ ቅብኣተ ሜሮን ወይ “ናይ ጽንዓት ምሥጢር” ተባሂሉ ዚስመ?

ናይዚ ምሥጢርዚ ቀንዲ ተግባር ምቕባእ ስለ ዝኾነ፣ ኣብ ምስራቕያውያን ኣብያተ-ክርስቲያናት፣ “ምሥጢረ ሜሮን” ወይ፣ “ምሥጢረ ቅብኣተ ሜሮን” ተባሂሉ ይፍለጥ። ኣብ እምነት ስለዘጽንዓና፣ ከማኡውን ንጸጋ ጥምቕት ስለ ዝምልእ ማለት ፍጻሜ ስለ ዘልብስ ከኣ (ኣብ ምዕራባዊት-ቤተ ክርስቲያን)፣ ናይ **ጽንዓት ወይ መጽንዒ ምሥጢር** ተባሂሉ ይፍለጥ። (1289)

266 ስለምታይ እዩ እዚ ምሥጢርዚ ቅብአተ ሚሮን ወይ “ናይ ጽንዓት ምሥጢር” ተባሂሉ ዚስመ?

ናይዚ ምሥጢርዚ ቀንዲ ተግባር ምቕባእ ስለዝኾነ፡ ኣብ ምስራቓውያን ኣብያተ ክርስትያናት “ምሥጢረ ሚሮን” ወይ “ምሥጢረ ቅብአተ ሚሮን” ተባሂሉ ይፍለጥ። ኣብ እምነት ስለዘጽንዓና፡ ከማኡውን ንጸጋ ጥምቕት ስለዝምልእ ማለት ፍጻሜ ስለዘልብስ ከኣ (ኣብ ምዕራባዊት ቤተ ክርስቲያን) ናይ ጽንዓት ወይ መጽንዒ ምሥጢር ተባሂሉ ይፍለጥ። (1289)

267 ቀንዲ ሥርዓት ወይ ተግባር ምሥጢረ ሚሮን እንታይ እዩ?

ቀንዲ ሥርዓት ምሥጢረ ሚሮን፡ ዝተቀደሰ ዘይቲ ሚሮን ብምቕባእን፡ እቲ ሠራዲ (ካህን ወይ ኣቡን) ኣምብሮ ኢድ ብምግባርን፡ ኣብቲ ሥርዓት ብዝድገማ ቃላትን ይፍጸም እዩ። ኣብ ምዕራባዊት ቤተ ክርስቲያን ቅብአተ ሚሮን፡ ኣብ ግንባር ተጠማቂ እናዓተብካ፡ “ከም ህያብ ንዝተዋህበካ፡ ማኅተም መንፈስ ቅዱስ ተቐበል” እናበልካ እዩ ዚፍጸም። ሥርዓት ቁስጥንጥንያ ኣብ ዝኸተላ ምስራቓውያን ኣብያተ ክርስትያናት ግን፡ እቲ ምዕታብ ኣብ ግንባር ጥራይ ዘይኮነስ፡ ኣብ ካልእ ክፍልታት ሰብነት ተጠማቂ እናቐባእካ፡ ከምዚ ትብል፡ “ናይ መንፈስ ቅዱስ ህያብ ማኅተም”። ሚሮን፡ ብኣቡን ዝተቐደሰ ሽቲን ቅዱይ ዘይትን እዩ። (1290-1301፡ 1318፡ 1320-1321)

268 ፍረ ምሥጢረ ሚሮን እንታይ እዩ?

ኣብ ዕለት ጴንጠቆስጦ ከምዝተፈጸመ፡ ፍረ ወይ ሳዕቤን ምሥጢረ ሚሮን ፍሉይ ዝኾነ ምውራድ መንፈስ ቅዱስ እዩ። መንፈስ ቅዱስ ኣብ ልብና ኪወርድ ከሎ፡ኣብ ነፍስና ዘይድምስስ ማኅተም ይሓትመልና። ካብ ምሥጢረ ጥምቕት ዝተቐበልናዮ ጸጋ የዕዝዘልና። መሠረታዊ ውልድነትና ዝያዳ ከምዚጸንዕን ከምዚድንፍዕን ይገብር። ምስ ክርስቶስን ምስ ቤተ ክርስቲያንን ኣጸቢቐ የወሃህደና። ህያባት መንፈስ ቅዱስ ብዝያዳ ኣብ ንፍስና የጽንዓልና። ኣብ ሃይማኖትና የጽንዓና ወይ እምነትና ንክንምስክር ዝያዳ ኃይሊ ይህበና። (1302-1305፡ 1316-1317).

269 ንምሥጢረ ሜሮን መን እዩ ኪቕበሎ ዚክእል?

እቲ ዝተጠመቐ ዘበለ ሓደ ጊዜ ጥራይ ኪቕበሎ ይክእል ወይ ኪቕበሎ ኣለዎ። ምሥጢረ ሜሮን ንምቕባል ብቐዓት ስለዘድሊ፡ ምስጢረ ሜሮን ቅድሚ ምቕባልና ንፍስና ከነገጽሖ ይግበሓና። (1306-1311፣ 1319)

270 ናይ ምሥጢረ ሜሮን ሠራዒ መን እዩ?

(ኣብ ሥርዓት ላቲን) ቀንዲ ሠራዒ ምሥጢረ ሜሮን ኣቡን እዩ። ንምዕዳሉ ዝምልከት እዚ እውን ንኣቡን ዝተሓዘኑ እዩ። ስሕት ኢሉ ግን እዚ ናይ ምዕዳል መዚ ንካህና እውን ኪወሃዎም ይከኣል እዩ። ግን ኣዚ ስልጣን ንካህናትውን ኪወሃዎም ይከኣል እዩ። ኣቡን እዩ ቀንዲ ሠራዒ ኪበሃል ከሎ እቲ ኣብ መንጎ ዝተቐበሉ ሰብን ቤተ ክርስቲያንን ንዘሎ ሓድነት ምእንቲ ኪረጋገጽ፡ ከምኡውን እቲ ተቐባኢ ኣብ ትውፊት ሓዋርያት ከምዘሎ ንምግላጽን እዩ። ከም ልማድ ምስራቓውያን ኣብያተ ክርስቲያን ግን ካህን እዩ ቀንዲ ዓዳሊ ምሥጢረ ሜሮን። ካህን እምበኣርከስ ምሥጢረ ሜሮን ክዕድል ከሎ፡ ንሱ ባዕሉ ተሓባባሪ ኣቡኑ ስለዝኾነ፡ ከምኡውን እቲ ዝጥቀመሉ ዘሎ ቅብኣተ ሜሮን ባዕሉ እቲ ኣቡን ቐዲሱ ስለዝሆነ፡ ቦቲ ካህን ኣቢሉ፡ እቲ ተቐባኢ ምስ ቤተ ክርስቲያንን ኣቡንን ዘለዎ ሓድነት ይግለጽ። (1213-1214)

ምሥጢረ ቅዱስ ቍርባን

271 ምሥጢረ ቅዱስ ቍርባን እንታይ እዩ?

ቅዱስ ቍርባን፡ ናይ ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ መሥዋዕቲ ሥጋን ደምን እዩ። መሥዋዕቲ መስቀል ንዘመናት እናተሓደሰ ክሳብ ዳግማይ ምጽኣት ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ምእንቲ ኪጸንሖ፡ ክርስቶስ ባዕሉ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቍርባን ሠርዓልና። እዚ ዝክሪ ሞትን ትንሣኤ ክርስቶስ ዝኾነ ቅዱስ ቍርባን ንቤተ ክርስቲያን እዩ ተዋሂቡ። እዚ ምሥጢርዚ ምልክት ሓድነትን ናይ ፍቕሪ ምትእስሳርን እዩ። ቅዱስ ቍርባን፡ ነፍስና ብጸጋታት እትምልኣሉ፡ ክርስቶስ እትቕበለሉ፡ ዕርቡን ዘለዓለማዊ ሕይወት እትረክበሉ፡ ፋሲካዊ መኣዲ እዩ። (1322-1323፣ 1409)

HOLY COMMUNION

272 ክርስቶስ መኣስ እዩ ንቅዱስ ቊርባን ዚሠርዐ?

ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ “ብታ ዝተታሕዘላ ለይቲ” (1ቆሮ. 11,23)፡ ማለት ብሓሙስ ጽግቦ፡ ምስ ሓዋርያቱ ናይ መወዳእታ ድራር ኣብ ዝተደረረሉ እዋን ቅዱስ ቊርባን ሠርዐ። (1323፡ 1337-1340)

273 ክርስቶስ ከመይ ገይሩ እዩ ንቅዱስ ቊርባን ዚሠርዐ?

ክርስቶስ ንሓዋርያቱ ኣብቲ ዓብይ ኣደራሽ ድሕሪ ምእካቦም፡ እንገራ ኣልዓለ፡ ቆሪሱውን፡ ከምዚ እናበለ ንደቀ መዛሙርቱ ሃቦም፡ “እንኩም ብልዑ፡ እዚ ምእንታኻትኩም ዚቊርስ ሥጋይ እዩ”። ድሓርውን ነቲ ጽዋዕ ወይኒ ኣልዒሉ፡ “እንኩም ስተዩ፡ እዚ ጽዋዕ ደመይ እዩ። እዚ ንሥፊተ ኃጢአት፡ ምእንታኻትኩምን ምእንቲ ኩሉ ሰብን ዚፈሰስ ደመይ እዩ። ናይ ዘለዓለምን ናይ ሓድሽ ኪዳንን (መሥዋዕቲ እዩ)፡ እዚ ንዝክረይ ግበርዎ” እናበለ ቅዱስ ቊርባን ሠርዐ። (1337-1360፡ 1365-1406)

274 ኣብ ሕይወት ቤተክርስቲያን ቅዱስ ቊርባን እንታይ የመልክተልና?

ምንጭን ፍጻሜን ሕይወት ክርስትና እዩ። ምእንታና ዚፍጸም ቀዳሲ ዝኾነ ተግባራት ኣምላኽ ከምኡውን ንሕና ንኣምላኽ እነቕርብሉ ናይ ኣምልኾ ስግደት፡ ኣብ ቅዱስ ቊርባን ፍጽምና ይለብስ (ናብ ዝለዓለ ጥርዙ ይበጽሕ)። እቲ በጊዕ ፋሲካና ዝኾነ ክርስቶስን፡ ኩሉ መንፈሳዊ ሃብቲ ቤተ ክርስቲያንን ኣብ ቅዱስ ቊርባን ተጠርኒፉ ይርከብ። ሕዝበ እግዚኣብሔር ነንሕድሕዱ ምስ ኣምላኹን ሓድነት ኣለዎ። ናይዚ ሓድነትዚ ምንጭን መግለጽን ከኣ ቅዱስ ቊርባን እዩ። ኣብ መሥዋዕቲ ቅዳሴ ቅዱስ ቊርባን ክንሠርዕ ከሎና፡ ኣብ ሰማያዊ ሥርዓተ ኣምልኾ ንጽምበር፡ ዘለዓለማዊ ሕይወት ድማ ኣቕዲምና ነስተማቕር። (1324-1327፡ 1407)

275 ምሥጢር ቅዱስ ቊርባን ካልእ ስም ኣለዎድ?

እቲ ማእለያ ዘይብሉ ናይዚ ምሥጢር እዚ ሃብቲ ብዝተፈላለዩ ኣስማት ይገለጽ። ነፍስወከፍ ስም ንገሊኡ ገጽ ናይዚ ምሥጢርዚ ይገልጽ። ኣስማት ቅዱስ ቊርባን እዚ ኪኸውን ይኽእል፤ ቊርባን፡ መሥዋዕቲ ቅዳሴ፡ ድራር ጐይታ፡ ምቊርስ እንገራ፡ ኣኩቴተ ቊርባን፡ ዝክሪ ሕማማትን ሞትን ትንሣኤን ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ቅዱስ መሥዋዕቲ፡ ቅዱስ ኣምልኾ

ቅዱሳት ምሥጢራት፣ አዝዩ ዝተቐደሰ ምሥጢር መንበረ ታቦት፣ ቅዱስ ሱታፌ (ቅዱስ ምቕባል)። (1328- 1344)

276 ኣብ መለሠረታዊ መደብ ድኅነት ቅዱስ ቊርባን እንታይ ግደ ኣለዎ?

ኣብ ብሉይ ኪዳን ቅዱስ ቊርባን ኣቐዲሙ ብምሳሌ ኣብ ኣበዓዕላ ዓመታዊ በዓል ፋሲካ ኣይሁድ ተነጊሩ ነበረ። ኣብ ብሉይ ኪዳን ኣይሁድ፣ ነቲ ሃንደበታዊ ናጻ ምውጻእ ዘኸተለሎም ምንቃል ካብ ግብጺ ኪዝክሩ ኢሎም፣ ዓመት ዓመት ብዘይበቊኦ እንጌራ ፋሲካኦም የብዕሉ ነበሩ። ክርስቶስ ኣብ ትምህርቱ ብዛዕባ ቅዱስ ቊርባን ድሕሪ ምዝራብ፣ ኣብ መወዳእታ ድራር ምስ ሓዋርያቱ እዚ ፋሲካ ኣይሁድ ብምዝካር ንቅዱስ ቊርባን ሠርዐ። ክርስቶስ ባዕሉ፣ “እዚ ንዝኸረይ ግበርዎ” (1ቆሮ. 11,24) ስለዝብል፣ ቤተ ክርስቲያን ትእዛዝ ጎይታ ንክተክበር ቢላ፣ ኩሉ ጊዜ፣ ብፍላይ መዓልቲ ትንሣኤ ክርስቶስ ኣብ ዝኾነ ዕለተ ሰንበት መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን ተዕርግ። (1333-1344)

277 ኣፈጻጽማ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን ከመይ እዩ?

ሓደ ሥርዓት ብዘኸውም ክልተ ተግባራት ይፍጸም። ቃል ኣምላኽ ብምንባብን (ሥርዓተ ቅዱስ)፣ ብሥርዓት ቅዱስ ቊርባንን (ኣኩቴተ ቊርባን)። ኣብቲ ቀዳማይ ተግባር ቃል ኣምላኽ ይብሠርን ይስማዕን። ኣብቲ ካልኣይ ተግባር ኅብስትን ወይንን ይቐርብ፣ እዚ በተን ናይ ምልዋጥ ቃላት ናብ ሥጋን ደምን ክርስቶስ ይልወጥ፣ መእመናን ድማ ንሥጋን ደም ክርስቶስ ይቐበሉ። (1345-1355፣ 1408)

278 ናይ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን ሠራዒ መን እዩ

እቲ ብግቡእ መዓርገ ክህነት ዚለበሰ፣ ኣብ ክንዲ እቲ ርእሲ ቤተ ክርስቲያን ዝኾነ ክርስቶስን፣ እቲ ብስም ቤተ ክርስቲያንን ዚዓዩ ካህን (ኣቡን ወይ መንም ካህን) እዩ ሠራዒ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን። (1348፣ 1411)

279 ኣብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን እቲ ቀንዲ ዘድሊ ነገራት እንታይ እዩ?

ኣብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን ኣድላይን ኣገዳስን ነገራት፣ እቲ ብሥርናይ ዝተሰርሐ ኅብስትን (እንጌራ)፣ እቲ ካብ ዘለላ ተኸለ ወይኒ ዝተጸምቁ ወይንን እዩ።(1412)

280 መሥዋዕቲ ቅዱስ ቍርባን “ዝኸሪ መሥዋዕቲ ክርስቶስ” እዩ ንብል፤ ብከመይ ኢና?

ምእንቲ ደቂ ሰባት ቢሉ ክርስቶስ፡ ሓደ ጊዜ ንሓዋሩ ኣብ መስቀል ተሸንኪሩ ነብኡ ዘወፊዮ መሥዋዕቲ፡ ኩሉ ጊዜ ህልው ስለዚገብሮ፡ ቅዱስ ቍርባን “ዝኸሪ መሥዋዕቲ ክርስቶስ እዩ” ንብል። ቅዱስ ቍርባን መሥዋዕቲ ከምዝኾነ፡ ቦተን ኣብ ምሥራዕ ቅዱስ ቍርባን ባዕሉ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ዝተጠቐመለን ቃላት ይግለጽ፡ “እዚ ምእንታኹም ዚወሃብ ዘሎ ሥጋይ እዩ። ...እዚ ጽዋዕ እዚ ቦቲ ምእንታኹም ዚፈስስ ደመይ ዝተገብረ ሓድሽ ኪዳን እዩ” (ሉቃ. 22, 19-20)። መሥዋዕቲ ቅዱስን መሥዋዕቲ መስቀልን ሓደ መሥዋዕቲ እዩ። ኣብ ክልቲኡ ውፋይን ኣቕራብን ሓደ (ክርስቶስ) እዩ። ኣብ ኣገባብ ኣወፋፍያ ግን ፍልልይ ኣሎ፤ ኣብ መስቀል እቲ መሥዋዕቲ ብምፍሳስ ደም ተፈጸመ። ኣብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቍርባን ግን እቲ መሥዋዕቲ ቲ ብዘይ ምፍሳስ ደም እዩ ዚፍጸም። (1362-1367)

281 ከመይ ኢላ ቤተ ክርስቲያን ኣብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቍርባን እትሳተፍ?

ኣብ ቅዱስ ቍርባን፡ እቲ መሥዋዕቲ ክርስቶስ፡ መሥዋዕቲ ኣካላት ሰብነቲውን እዩ። ኣካላት ክርስቶስ ናይ ዝኾኑ መእመናን ሕይወትን፡ ውዳሴን፡ ስቕያትን፡ ጸሎትን፡ ስራሕን ጸዕርን ምስቲ ናይ ክርስቶስ መሥዋዕቲ ሓደ ይኸውን። ምእንቲ ህልዋንን ሙታንን፡ ምእንቲ ሥሬት ኃጢአት ኩሎም ደቂ ሰባን፡ ካብ ኣምላክዎ ዘድልዩና መንፈሳውን ሥጋውን ጸጋታት ምእንቲ ክንቕበልን መሥዋዕቲ ቅዱስ ቍርባን ነዕርግ። እቶም ኣብ ሰማይ ዘለዉ ማኅበረ ክርስቲያንውን ኣብዚ መሥዋዕቲ ክርስቶስ ይሓብሩ እዮም። (1368-1372፡ 1414)

282 ህላዌ ኢየሱስ ኣብ ቅዱስ ቍርባን ከመይ እዩ?

ህላዌ ክርስቶስ ኣብ ቅዱስ ቍርባን ፍሉይን መወዳድርቲ ብዘይብሉን ኣገባብ ይፍጸም። ክርስቶስ ኣብ ቅዱስ ቍርባን ብሥጋኡን ደሙን ብነፍስን መለኮቲን ህልው ስለዝኾነ፡ ህላዌኡ ሓቀዐን ክውንነታውን ኣማናውን እዩ። ህላዌ ክርስቶስ ኣብ ቅዱስ ቍርባን ብኩልትናኡ ማለት ብመለኮቲን ትስብእቲን እዩ። እዚ ህላዌዚ ብመልክዕ ኅብስትን ወይንን ስለዝተሸፈነ፡ ህላዌኡ ምሥጢራዊ እውን እዩ ንብል። (1373-1375፡ 1413)

283 “ምልዋጥ ባህርይ” (transubstantiation) ማለት እንታይ ማለት እዩ?

ምልዋጥ ባህርይ (transubstantiation) ማለት፡ ናይ ኅብስትን ወይንን ባህርይ ብምሉኡ ናብ ናይ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋን ደምን ባህርይ ተለዊጦ ማለት እዩ። እዚ ናይ ባህርይ ለውጢ ኣብ ኣኩቲተ ቊርባን፡ በተን ባዕሉ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ዝተዛረበን ቃላትን፡ ብተግባር መንፈስ ቅዱስን ይፍጸም። ናይ ኅብስትን ወይንን ባህርይ ይለውጥ ድኣ እምበር፡ እቲ ዝርኣ ግዳማዊ መልክዕ ኅብስትን ወይንን ግን ኣይልወጥን እዩ። (1376-1377፡ 1413)

284 ብምቕራስ ኅብስቲ (እንጌራ) ክርስቶስ ይመቓቓል ድዩ?

ብምቕራስ እቲ ሥጋ ክርስቶስ ዝኾነ ኅብስቲ ክርስቶስ ኣይመቓቓልን እዩ። ኣብ ነፍስወከፍ ቊራስ ኅብስቲ ክርስቶስ ከይተመቓቓለ ብኩልንትናኡ ኣብኡ ይነብር። (1377)

285 ክሳብ መኣስ እዩ ህላዌ ክርስቶስ ብመልክዕ ኅብስትን ወይንን ዚጸንሕ?

መልክዕ ኅብስትን ወይንን ክሳብ ዘሎ፡ ክርስቶስ ብኩልንትናኡ ኣብ ውሽጢ መልክዕ ኅብስትን ወይንን ኣሎ። (1377)

286 ኣብ ቅድሚ ምሥጢረ ቅዱስ ቊርባን እንታይ ዓይነት ኣምልኾ ይፍጸም?

ኣብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ኮነ፡ ካብ ቅዱስ ውጻኢ፡ ንቅዱስ ቊርባን ዚውሃብ ኣምልኾ ልክዕ ከምቲ ንኣምላኽ ዝወሃብ፡ ናይ ስግደት ኣምልኾ እዩ ዚወሃብ። በዚ ምክንያት እዚ እያ ቤተ ክርስቲያን ነቲ ናብ ሥጋን ደምን ክርስቶስ ዝተለወጠ ኅብስቲ ብልዑል ጥንቓቕ ኣብ ሙዳዩ ቅዱስ ቊርባን እትዓቀሮ። ናብ ሕሙማትን፡ ኣብ ጊዜ ቅዱስ ናብ ቤተ ክርስቲያን ኪመጹ ናብ ዘይክእሉ ሰባትን ተብጽሖ። መእመናን ብዓጀብ ንኪሰግድሉ ኣብ መንበረ ታቦት ትውጽኦ፡ ኣብ ዑደትውን ብኣጀብ ትስከሞ። ቤተ ክርስቲያን ኣብ መንበረ ታቦት ንዘሎ ቅዱስ ቊርባን ምብጻሕ ከዘውትሩን፡ ኪሰግዱን ንመእመናና ትላቦ። (1378-1381፡ 1418)

287 ስለምንታይ እዩ ቅዱስ ቍርባን “ፋሲካዊ መኣዲ” ዚበሃል?

ክርስቶስ ኣብ ቅዱስ ቍርባን፡ ነቲ ከም ምግብን መስተን ዚውፈ ሥጋኡን ደሙን ስለዚህበና፡ ንሕና ምስኡ፡ ከምኡውን ነንሕድሕድና ከምንኣብር ስለዚገብረና፤ ክርስቶስ ብምሥጢራዊ መንገዲ፡ ፋሲካኡ ስለዚሠርዓልና፡ ቅዱስ ቍርባን “ፋሲካዊ መኣዲ” ወይ ድራር እዩ ንብሎ። (1382-1384፡ 1391-1396)

288 መንበረ ታቦት እንታይ እዩ ትርጉሙ?

መንበረ ታቦት ናይ ክርስቶስ ምልክት እዩ። ኣብ መንበረ ታቦት ክርስቶስ ባዕሉ፡ ናብ መሥዋዕቲ ከምዝቐረበ ውፋይ እዩ፡ በዚ ምክንያት እዚ መንበረ ታቦት ናይ መሥዋዕቲ መስቀል ቦታ እዩ ንብሎ። ከምኡውን ክርስቶስ ኣብ መንበረ ታቦት፡ ከም መንፈሳዊ ምግቢ ኮይኑ ንዓና ስለዝወሃብ፡ መንበረ ታቦት “መኣዲ” ቅዱስ ቍርባን እዩ ንብል። (1383፡1410)

289 መኣስ ኢና ብትእዛዝ ቤተ ክርስቲያን ናይ ግድን ኣብ መሥዋዕቲ ቅዳሴ ክንሳተፍ ዘለና?

ብመዓልቲ ሰንበትን፡ ኣብ ዓበይቲ በዓላትን ቅዳሴ ንኪሰምዑ፡ ቤተ ክርስቲያን ንመእመናና ትላቦ። እንተ ተኻለውን መዓልቲ መጻ ቅዳሴ ኪሰምዑ ቤተ ክርስቲያን ትመክር። (1389፡ 1417)

290 ቅዱስ ቍርባን መኣስ ኢና እንቅበል?

ኣብ መሥዋዕቲ ቅዳሴ ዚሳተፉ መእመና፡ ኩሉ ግዜ ከምቲ ዚግባእ ተሰናድዮም ቅዱስ ቍርባን ኪቐበሉ ቤተ ክርስቲያን ትላቦ። መእመን ናይ ግድን ተናዚዙ ኪቆርብ ዘለዎ ኣብ ቅነ ፋሲካ እዩ። (1389)

291 ቅዱስ ቍርባን ንክንቐበል እንታይ ምግባር የድልየና?

ቅዱስ ቍርባን ንክንቐበል፡ ምስ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ምሉእ ኅብረት የድልየና። ነፍስና ካብ ዝኾነ ይኹን ናይ ኃጢአት ሞት ከነንጽሕ ይግበኣና። ኅሊናኡ መርሚሩ ኣብ ዓብይ ኃጢአት ከምዘሎ ዚፈልጥ መእመን ኣቐዲሙ ኪናዘዝ (ምሥጢረ ንስሓ ኪቐበል) ኣለዎ። ቅድሚ ቅዱስ ቍርባን ምቐባልና ዝተኣዘዘ ጾም ክንጸውም፡ ቅድሚ ምቍራብና (ቅዱስ ቍርባን ምቐባልና) ብእርኑብ መንፈስን ጸሎትን ክንሰናዶ ይግበኣና። ኣለባብሳና ኾነ ተግባራትና (ኣደብና) ንክርስቶስ ዘክብር/ዚበቐፅ ኪኸውን ይግባእ። (1385-1389፡ 1415)

292 ናይ ቅዱስ ቊርባን ፍረታት አየኖት እዮም?

ቅዱስ ቊርባን ብምቕባልና፡ ምስ ቤተ ክርስቲያንን ምስ ክርስቶስን ዘሎና ሓድነት ይድንፍዕ፡ አብ ምሥጢረ ጥምቀትን ምሥጢረ ሚርንን ዝተቐበልናዮ ምሥጢራዊ ጸጋ ይሕደስ፤ አብ ምዝውታር ፍቕሪ ብጻይ የማዕብለና። አብ ፍቕሪ ዝያዳ ከምንሥረት ገይሩ፡ ንኡስ ኃጢአትና ደምሲሱ፡ ዓብይ ኃጢአት ከብ ምፍጻም የድኅነና። (1391-1397፡ 1416).

293 ነቶም ካቶሊካውያን ዘይኮኑ ክርስቲያን አጎዋትና ኪቆርቡ ይኸሉዶ?

ነቶም ምስ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ምሉእ ሓድነት ዘይብሎም፡ አባላት ምስራቓውያን አብያተ ክርስትያናት ኮይኖም፡ ካቶሊካውያን ዘይኮኑ ክርስቲያን፡ እንተደኣ ፍቓዶም ኮይኑ፡ ብዝግባእ ከኣ እንተደኣ ተሰናድዮም፡ ካህናት ካቶሊካውያን ክቐርብዎም ይኸእሉ። ነቶም ናይ ካልኦት አብያተ ክርስትያናት አባላት ኮይኖም ካቶሊካውያን ዘይኮኑ ክርስቲያን፡ አብ ህጹጽ ጉዳይ እንተዘይኮኑ ኪቕበሉ አይፍቀደሎምን እዮ። አብ ህጹጽ ጉዳይ፡ ካብ ካቶሊካውያን ካህናት ቅዱስ ቊርባን ኪቕበሉ እንተደልዮም፡ ባዕሎም ድላዮም ኪገልጹ፡ ብቁዕ ምቕርራብ ኪገብሩ፡ ከምቲ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን እትአምኖ አብ ምሥጢረ ቅዱስ ቊርባን ኪአምኑ አለዎም። (1398-1401)

294 ቅዱስ ቊርባን ከመይ ኢሉ እዩ “ናይ መጻኢ ክብሪ መንግሥተ ሰማያት ዕርቡን” ዚኸውን?

ቅዱስ ቊርባን ብምቕባልና፡ ብዘሎ ሰማያዊ ጸጋታትን ቡራኬታትን ነፍስና ስለትመልእ፡ አብዚ ምድራዊ ንግደትና ስንቂ ኾይኑ፡ ዘለዓለማዊ ሕይወት ሃረር ከምእንብል ስለ ዚገብረና፤ አብዚ ምድሪዚ ከሎና ምስቲ አብ የማን አብኡ ተቐሚጡ ዘሎ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስን፡ ምስ እኖና ቅድስቲ ማርያምን ኩላቶም ቅዱሳንን፡ ምስታ አብ ሰማይ እትሕጉስ ዘላ ማኅበረ ክርስቲያንን ስለዘወሃህደና፤ “ቅዱስ ቊርባን ናይ መጻኢ ክብሪ መንግሥተ ሰማያት ዕርቡን እዩ” ንብል። (1402-1405)

“አብ መሥዋዕቲ ቅዱስ ቊርባን፡

ነቲ ጸረ ሞት ዝኾነ፡ ምስ ክርስቶስ ንሓዋሩ ንኸንነብር

ንዘለዓለም ዚዓቑረና መድኃኒት፡

ነቲ ሓደ ዝኾነ ኅብስቲ ኢና እንቁርስ”

(ቅዱስ ኢግናጽዮስ ዘአንጽዮቅያ)

ካልኦይ ምዕራፍ

ናይ ምፍዋስ ምሥጢራት

295 ክርስቶስ ስለምንታይ እዩ ነዚ ክልተ ናይ ምፍዋስ ምሥጢራት፡ ማለት ንምሥጢረ ንስሓን ምሥጢረ ቀንዲልን ዚሠርዐ?

ናይ መባእታ ክርስትና ምሥጢራት ተባሂለን ዚፍለግ፡ ምሥጢረ ጥምቀትን፡ ሜሮንን፡ ቅዱስ ቍርባንን ዝተዋህበና ሓድሽ ሕይወት ኪሓምምን፡ ኪመውትን ስለዚኸእል፡ እቲ ናይ ነፍስን ሥጋን ሓኪም ዝኾነ ክርስቶስ፡ እዚ ናይ ምፍዋስ ምሥጢራት፡ ማለት ምስጢረ ንስሓን ምሥጢረ ቀንዲልን ሠርዓልና። እምበኣርክስ ክርስቶስ፡ በዚ ክልተ ናይ ምፍዋስ ምሥጢራት፡ ቤተ ክርስትያኑ ናይ ምፍዋስን ምድኃንን ተልእኹኡ ክትኸጽኡ ደለዩ። (1420-1421፡ 1426)

ናይ ንስሓን ዕርቕን ምሥጢር

296 ምሥጢረ ንስሓ እንታይ ተባሂሉ ይጽዋዕ?

ምሥጢረ ንስሓ፡ ምሥጢረ ዕርቂ፡ ምሥጢረ ምሕረት፡ ምሥጢረ ኑዛዜ፡ ምሥጢረ ተመልሶ ተባሂሉውን ይፍለጥ እዩ። (1322-1424)

297 ድሕሪ ጥምቀትና ስለምንታይ ሓደ ተወሳኝ ምሥጢረ ንስሐ አድለዩ?

ምሥጢረ ጥምቀት፡ ንሰብአዊ ደኅምነትና ብምሉኡ ስለ ዘየጥፍእ፡ ከምኡውን ነቲ ናብ ኃጢአት ዚስሕበና ትምኒት ሥጋና ብምሉኡ ስለ ዘይደምሰስ፡ ክርስቶስ ነዚ ምሥጢርዚ ሠርዓልና። ስለዚ ምሥጢረ ንስሐ፡ ነቶም ድሕሪ ጥምቀት ካብ ኣምላኽ ንዝረሓቑ ኃጢአተይናታት ናይ ተመልሶን ናይ ንስሐ መጋበሪ እዩ። (1425-1426፣ 1484)

298 ክርስቶስ መኣስ ምሥጢረ ንስሐ ሠርዓልና?

ክርስቶስ ኣብ ምሽት ፋሲካ ንሓዋርያቱ ምስተራእዮም፡ “መንፈስ ቅዱስ ተቐበሉ፡ ኃጢአቶም ንዝኃደክሙሎም ይኅደገሎም፡ ንዘይኃደክምሎም ከኣ ይተኃዘሎም እዩ” (ዮሐ. 20, 22-23) ኣብ ዝበሎ እዋን ምሥጢረ ንስሐ ተሠርዐ። (1485)

299 ዝተጠመቑ ዘበሉ ንስሐ የድልዮም ድዩ?

ክርስቶስ ዝሃዕ ናይ ንስሐ ለበዋ፡ ንምሉእ ዕድመ ክርስቲያን ዚደጋገም ጻውዒት እዩ። ቤተ ክርስቲያን ቅድስቲ እያ፡ እንተኾነ ግን ኣብ ሕቕፋ ኃጢአተይናታት ስለ ዘለዉ፡ ንኪንስሑን ኪምለሱን ናይ መላእ ቤተ ክርስቲያን ቀጻሊ ጻዕሪ እዩ። (1427-1429)

300 ውሽጣዊ ንስሐ እንታይ እዩ?

እቲ ብመሰረታዊ ጸጋ ተንቐሳቂሱ “ዝተጣዕሰ ልቢ” (መዝ. 51,19)፡ ንምሕረት ኣምላኽ ኪምልሽ ቢሉ ዝገብሮ ምንቐስቓስ፡ ውሽጣዊ ንስሐ ይበሃል። እዚ ንስሐዚ፡ ናይ ዚፈጸምካዮ ኃጢአት ጽልእን ጣዕሳን፡ ንመጻኢ ኣብ ረድኤት ኣምላኽ ተተስፊኻ ንክይትኃጥእ ቁርጺ ፍቓድ ምግባርን ዝኾኑ ተግባራት የጠቓልል። ንስሐ ኣብ መሠረታዊዎ ምሕረት ይትስፎ። ንስሐ ብተስፋ መሠረታዊ ምሕረት ይምገብ። (1430-1433፣ 1490)

301 ኣብ ክርስትያናዊ ሕይወት ንስሐ ብኸመይ መልክዕ ይግለጽ?

ኣብ ሕይወት ክርስትና ንስሐ ብዝተፈላለዩ መልክዕ ይግለጽ። ብፍላይ ግን ብጸምን ጸሎትን ምጽዋትን ይግለጽ። እዞን ካልእ ዝተረፈ መልክዕ ንስሐን ኣብ ዕለታዊ ሕይወት ክርስቲያን ኪግለጽ ይከኣል እዩ። ብፍላይ ግን ንስሐ ኣብ ጊዜ ጸመ ኣርባዓን ብዕለት ዓርብን (ረቡዕን) እዩ ዚፍጸም።(1434-1439)

302 ናይ ምሥጢረ ንስሓ ቀንድን አድለይትን ተግባራት አየኖት እዮም?

ቀንዲ ተግባራት ምሥጢረ ንስሓ ክልተ እዮም። ብድፍኢት መንፈስ ቅዱስ ይንሳኦ ናይ ዘሎ ክርስቲያን ተግባራትን፣ ናይ ካህን ፍትሓትን። ፍትሓት ዝህብ ካህን ብስም ክርስቶስ ይፈትሖ። አገባብ ቀኖና (ካሕሳ) ድማ ይውስን። (1440-1449)

303 ተግባራት ተነሰሓይ አየኖት እዮም?

ጥንቁቕ ናይ ኅሊና መርመራ ምግባር፣ ብዛዕባ ኃጢአትካ ምሕዛን፣ ካብዚ ኪለዓል ዘለዎ አብ መጻኢ ጊዜ ንኸይትኃጥእ ቁርጺ ፍቓድ ምግባር፣ ኃጢአትካ ንካህንካ ምንጋር ማለት ብዛዕባ ኃጢአትካ ምንዛዝ፣ ዝተዋህበካ (ናይ ካሕሳ ተግባራት) ቀኖና ምፍጻም። እቲ ንአምላኽ ብምብዓልካ ዚስመዓካ ሓዛን፣ ፍጹም ሓዘን ይበሃል። እቲ ብኻልእ ምኽንያት ስመዓካ ሓዘን ግን ዘይፍጹም ሓዘን ይበሃል። እቲ ብኃጢአት ዝተፈጸመ በደል ኪከሓስ ስለዘለዎ፣ ካህን ንተነሰሓይ ሓደሓደ ካሕሳ ይውስነሉ እዩ። እዚ ከአ ቀኖና ይበሃል። (1450-1460፣ 1487-1492)

304 ንከመይ ዝበለ ኃጢአት ኢና እንናዘዝ?

ድሕሪ ጥንቁቕ ናይ ኅሊናና መርመራ ምግባር፣ ዘይተናዘዝናዮም ዓብይቲ ኃጢአት ከምዘሉና እንተፈሊጥና፣ ክንናዘዘም አሎና። እቲ ንእሽቶ ኃጢአት ጥራይ ዘይኮነስ፣ ብፍላይ ነቲ ዓበይቲ ኃጢአት እንተተናዘዝናዮ ጥራይ እዩ ምሕረት ኃጢአትና ዚወሃበና። (1456)

305 ዓበይቲ ኃጢአትና ክንናዘዘሎም ዚግበኣና መኣስ እዩ?

ልቢ ዝገበረ ክርስቲያን፣ ወትሩ ቅድሚ ቅዱስ ቀኣርባን ምቕባሉ፣ ብፍላይ ድማ እንተወሓደ ሓደ ጊዜ አብ ዓመት ዓበይቲ ኃጢአቱ ኪንናዘዝ ትሑዝ እዩ። (1457)

306 ስለምታይ ኢና “ንእሽቶ ኃጢአትውን ክንናዘዝ አሎና” እንብል?

ቅነዕ ኅሊና ኼነጥ ስለዝሕግዘና፣ አንጻር ሕማቕ ዝባሌና ከምንቓለስ ስለዚገብረና፣ ብክርስቶስ ተፈዊስና፣ ሕይወትና ብመንፈስ ንክንመርሖ ስለዘክእለና፣ ንእሽቶ ኃጢአትውን ንክንናዘዝ ቤተ ክርስቲያን አጸቢቓ ትላቦ። (1458)

307 ናይ ምስጢር ንስሓ ሠራዒ መን እዩ?

ክርስቶስ ናይ ዕርቂ ምሥጢራት (ምሥጢር ንስሓ)፣ ቅድም ንሓዋርያቱ፣ ድሓርውን ነቶም ተካእቶም ዝኾኑ አቡናትን፣ ከምኡውን ነቶም ተሓባበርቲ አቡናት ዝኾኑ ካህናትን ሃቦም። እተቅም ዝተጠቕሱ ሰባት፣ ክርስቶስ ብዝሃቦም ስልጣን፣ ናይ መለሰላታዊ ጽድቅን ፍትሕን ምሕረትን መስኖታት (መሳርሕታት) እዮም። ንሳቶም ብስም ኣብን ወልድን መንፈስ ቅዱስን፣ ኃጢአት ንኪሓድጉ (ኪፈትሑ) ስልጣን ኣለዎም። (1461-1466፣ 1495)

308 ናይ ገሊኡ ኃጢአት ኅድገት (ፍትሓት) ብፍላይ ንመን ይምልከት?

ካህን ዘበለ ኣብ ድንገተ ሞት ንዝርከብ ኃጢአተይና እንካብ ኩሉ ዓይነት ኃጢአቱ ኪፈትሑ ይክእል። ወይውን እንካብ ውግዘቱ ናጻ ኪብሎ ይክእል እዩ። ኅድገት ወይ ፍትሓት ገሊኡ ኃጢአት ግን ሕዙእ ኪኸውን ይክእል እዩ። ገሊኡ ብዘይ መጠን ዓብይ ዝኾነ ኃጢአት ውግዘት ኪኸትል ይክእል እዩ። ናይዚ ዓይነት ኃጢአት ኅድገት ወይ ፍትሓት ንሓዋርያዊ መንበር ወይ ንኣቡን ሰበኻ ወይ ስልጣን ንዝተሞህቦ ካህን ይምልከት። (1463).

309 ዘናዝዝ ካህን (ኑዛዜ ዝተቐበለ ካህን) ምሥጢር ኪዕቅብ ትሑዝ ድዩ?

ኑዛዜ ዝተቐበለ ካህን፣ ብዛዕባ ዚሰምዖ ኃጢአት ንክይዛረብ ናይ ኑዛዜ ማኅተም ይክልክሎ። እዚ ምሥጢርዚ ተነቓፍን ዓብይን ስለዝኾነ፤ ብፍላይ ከኣ ናይ ተነሳሓይ ክብሪ ኪሕሎ ስለዘለዎ፣ ካህን ኣብ ኑዛዜ ወይ ከም ኑዛዜ ብዛዕባ ዚሰምዖ ነገራት ብምንም ዓይነት ኪዛረብ ኣይክእልን። ኣብ ቅድሚ ሞትውን እንተኾነ ዘናዝዝ ካህን ምሥጢር ምሥጢር ንስሓ ብፍጹም ኪዕቅብ ኣለዎ። ማኅተም ምሥጢር ኑዛዜ ዘፍረሰ ካህን (ዓብይ ገበን ስለ ዝፍጽም) ዓብይ መቕጻዕቲ የኸትለሉ። (1467)

310 ናይ ምሥጢር ንስሓ ፍረታት ኣየኖት እዮም?

ምሥጢር ንስሓ ብዘስዕቦ ተግባራት ወይ ብዚህቦ ፍረታት እዩ ዚልል። ምስ ኣምላኽ ኣተዓሪቕ ኃጢአትና ይድምስሰልና። ምስ ቤተ ክርስቲያን ማለት ምስ ማኅበረ ክርስታን የተዓርቕና። ጸጋ ኣግዚኣብሔር እንተጥፊእና፣ ይምለሰልና። ብሰንኪ ዓብይ ኃጢአት ንገዝመ እሳት ንዝፈርደና መቕጻዕቲ ይድምስሰልና። ሳዕቤን ናይ ናእሽቱ ኃጢአት ካብ ዝኾነ ገሊኡ ጊዚያዊ መቕጻዕቲ የድኅናና።

ናይ ኅሊና ቅዳነትን ሰላምን፣ መንፈሳዊ ምጽንናዕን ይህበና። ኣብ ምድራዊ ቃልስና ንመንፈሳዊ ኃይልና የበራትዮ። (1468-1470፣ 1496)

311 ኣብ ጽጉም ጊዜ እቲ ኣብ ቅዳሴ ብሓፈሻ ንሕዝበ ክርስቲያን ዝወሃብ ፍትሓት (ዘወልድ) ንምሥጢረ ንስሓ ኪትክእ ይከኣልዶ?

ኣብ ጽጉም ጊዜ፣ ንኣብነት ኣብ ድንገተ ሞት፣ ውልቃዊ ኣፈጻጽማ ምሥጢረ ንስሓ ብሓፈሻዊ ኣፈጻጽማ ምሥጢረ ንስሓ (ሓፈሻዊ ኑዛዜን ሓፈሻዊ ፍትሓትን) ኪትክእ ይከኣል እዩ። ኣብዚ ግን ቤተ ክርስቲያን ዝሓገገቶ ሥርዓት ምኽታል የድሊ። እዚ ኣገባብ ኑዛዜ ድማ ነቲ ቀንዲ ኣገባብ ምሥጢረ ንስሓ ኪትክእ ስለ ዝይኸእል፣ ጊዜን ኣጋጣምን ኣብ ዝተረኸበሉ እዋን ቦቲ ንቡር ኣገባብ ኪትክእ ኣለዎ። (1480-1484)

312 ሥሬት ኃጢአት (Indulgence) እንታይ እዩ?

(ኃጢአተይና ምስ ተነስሑ በደሉ ይኅደገሉ እዩ፣ ኮይኑ ግን እቲ ብሰንኪ ኃጢአት ዚመጽእ ጊዚያዊ መቕጻዕቲ ኣሎ። እቲ ብሰንኪ ኃጢአት ዚመጽእ ጊዚያዊ መቕጻዕቲ፣ ኣብ ቅድሚ ኣምላኽ ዚኅደገሉ ብሥሬት ኃጢአት እዩ)። ስለዚ ሥሬት ኃጢአት፣ እቲ ብሰንኪ ኃጢአት ዚመጽእ ጊዚያዊ መቕጻዕቲ ወይ ብምሉኡ ወይ ብከፊል ዚድምስስ መንፈሳዊ መጋበሪ እዩ። ቤተ ክርስቲያን ናይ ክርስቶስን ናይ ቅዱሳንን መዝገበ ካሕሳ ክትዕድልን ከተደላድልን ስልጣን ስለዘለዎ፣ ንምእመናና ገለ ተግባራት ብምፍጻም ንኣኡም ኾነ ንዝሞቱ ኣኅዋቶም ሥሬት ኃጢአት ከምዝኸሰቡ ትገብር። (1471-1479፣ 1498)

ምሥጢረ ቀንዲል ወይ ቅብኣተ ሕሙማን

313 ኣብ ብሉይ ኪዳን ንሕማም ከመይ ይቕበልዎ ነበሩ?

ኣብ ብሉይ ኪዳን፣ ንሕማም ከም ባህርያዊ ድኻምነት ወዲሰብ ገይሮም ይቕበልዎ ነበሩ። ሕማምን ኃጢአትን ምሥጢራዊ ብዝኾነ ኣገባብ ምትእስሳር ከምዘለዎ ገይሮም ይግምቱ ነበሩ። ነብያት ግን፣ ሕማም እንተጸርካ ንድኻነትካን ድኻነት ብጸትካን፣ ንኅድገት ኃጣትካን ብጸትካን ከምዝጠቕም ገይሮም ይወስድዎ ነበሩ። ስለዚ ሰብ፣ ሕማም ይቕበሎ፣ ካብ ኣምላኽ ድማ መድኃኒት ወይ ፈውሲ ይልምን ነበረ። (1499-1502)

314 “ኢየሱስ ንሕሙማት ይድንግጸሎም ነበረ” እንኪበሃል እንታይ ማለት እዩ?

ኢየሱስ ንሕሙማት ይድንግጸሎምን፣ ብብዝኒውን የሕውዮምን ነበረ። ንሱ፣ እቲ ኣብ ልዕሊ ኃጢአት፣ ሕማማትን ሞትን ዚፈጸሞ ዓወት፣ መንግሥቲ ኣምላኽ ከምዚመጸ ሓበረልና። ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ብሕማማቱን ብሞቱን፣ ንሕማምን ስቕያትን ወዲሱብ ሓድሽ ትርጉም ከምዝህልዎ ገበረ፣ ከመይ ዝኾነ ይኹን ሕማም ወይ ስቓይ ምስ ስቕያትን ሕማማትን ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ጸምቢርካ እንተተቐቢልካ፣፡፡፡ን፡፡፡ ኸን ንካልኣት ናይ ምንጻሕን ናይ ድኅነትን መሳርሒ ኪኸውን ይክእል። (5030-1505)

315 ቤተ ክርስቲያን ንሕሙማት ብከመይ ትጥምቶም?

ቤተ ክርስቲያን ንሕሙማት ክትፍውስ ካብ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ስለዝተኣዘዘት፣ ንሕሙማት ትከናኸን፣ ምስኡውን ብጸሎት ምእንታኣም ተማልድ። ብጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ዝተሠርዐ፣ ናብ ሕሙማት ዚቀንዐ፣ ስለዚ እዩ ቅዱስ ያዕቆብ ንሕሙማት ጥራይ ዚጠቅምን ምሥጢር ከምዘሎና ከምዚ እናበለ ዚምስክር፣ “ኣብ ማእከልኩም ዝሓመመ እንተሎ ንመራሕተቲ ቤተ ክርስቲያን ይጸውዕ፣ ንሳቶም ከኣ ብሰም ጎይታ ብዘይቲ እናቐብኡ ይጸልዩሉ። እታ ብእምነት ዝተገብረት ጸሎት ድማ ነቲ ሕሙም ከተሕዊዮ እያ” (ያዕ. 5, 14-15)። (1505-1513፣ 1526-1527)

316 ምሥጢር ቅብኣተ ሕሙማት ወይ ምሥጢረ ቀንዲል መን እዩ ኪቕበሎ ዝክእል?

እቲ ብሕማም ወይ ብእርጋን ኪመውት ዝደለዩ፣ ወይ ኣብ ኣፍሞት ዚርከብ መእመን፣ ምሥጢር ቅብኣተ ሕሙማን ኪቕበል ይክእል። እቲ ብኸምዚ ኣገባብ ሓደ ጊዜ ቅብኣተ ሕሙማን ዝተቐበለ ሰብ፣ ካብ ሕማሙ ተፈቂሱ፣ ካልኣይ ጊዜ እንተሓሚሙ፣ ወይ ካልእ ብርቱዕ ሕማም እንተኣጥቀዖ ንካልኣይ ጊዜ ነዚ ምሥጢርዚ ኪቕበሎ ይክእል። ቅድሚ ነዚ ምሥጢርዚ ምቕባሉ ዝሕመመ ሰብ ብዝተካእለ መጠን ኪናዘዝ ኣለዎ። (1514-1515፣ 1528-1529)

317 ናይዚ ምሥጢርዚ ሠራዒ መን እዩ?

ናይዚ ምሥጢርዚ ሠራዒ ኣቡን፤ ዓዳሊ ከኣ ኣቡን ወይ ካህን እዩ።

318 ምሥጢረ ቅብኣተ ሕሙማን ከመይ ቢሉ ይፍጸም?

ቀንዲ ኣፈጻጽማ ቅብኣተ ሕሙማን ብምቕባእን ብጸሎትን ይፍጸም። ሠራዒ ካህን፣ ኣቡን ብዝባረኸዎ ዘይቲ ገይሩ፣ ኣብ ሥርዓት ላቲን ግንባርን ኢድን ሕሙም ጥራይ ይቀብእ። ኣብ ሥርዓት ምስራቓውያን ግን ንካልእ ክፍሊ ሰብነትውን ይቕብእ እዩ። ካህን እናቕብኣ፣ ምሥጢራዊ ጸጋ ንኪወርድ ኣብ ልዕሊ ሕሙም ይጽሊ። (117-1523፣ 1531)

319 ፍረ ቅብኣተ ሕሙማን እንታይ እዩ?

ምሥጢር ቅብኣተ ሕሙማን፣ ሰቕያትን ሕማምን ንመንፈሳዊ ጥቕሚ ሕሙምን ንጥቕሚ መላእ ቤተ ክርስቲያን ምእንቲ ኪኸውን፣ ምስ ሕማማት ክርስቶስ ከምዚጽምበር ይገብር። ነቲ ሕሙም ከኣ ፍሉይ ዝኾነ ሥጢራዊ ጸጋን፣ ምጽንናዕን ሰላምን ሓቦን ይህቦ። እቲ ሕሙም ከይተናዘዘ ሃለዎቱ እንተኣጥፈኦ በዚ ምሥጢርዚ ኃጢአቱ ይኅደገሉ። ኣምላኽ እንተደለዩውን፣ በዚ ምሥጢርዚ ገይሩ ኣካላዊ ጥዕና ኪሰዕብ ይክእል እዩ። ነቲ ዘይሓዊ ሕሙም፣ እዚ ምሥጢርዚ፣ ናብ ገዛ እግዚኣብሔር ኣቦ፣ ማለት ናብ መንግሥተ ሰማያት ንኪኣቱ ይሕግዝ እዩ። (1520-1523፣ 1532)

320 “መንፈሳዊ ሰንቂ” (Viaticum) እንታይ እዩ?

ነቶም ኣብ ኣፈሞት ዚርከቡ፣ ኣብ ምዝዛም ምድራዊ ሕይወት ዘለዉ ሕሙማን፣ ናብ ዘለዓለማዊ ሕይወት ንምእታው ምእንቲ ከሰናድዎም፣ ዝወሃብ

ቅዱስ ቀሩርባን “መንፈሳዊ ስንቅ” ይበሃል። እዚ ካብ ምድራዊ ሕይወትና ናብ ገዛ ኣቦ ኣብ እንኣትወሉ እዋን ዝወሃብ፣ ናይቲ ዚሞተን ዝተንሥኤን ክርስቶስ ሥጋን ደምን፣ዘርኢ ዘለዓለማዊ ሕይወትን፣ ኃይሊ ትንሣኤን እዩ።(1524-1525)

ሣልሳይ ምዕራፍ

ናይ ኣገልግሎት፣ ተልእኾ፣ ሱታፌ፣ ምሥጢራት

321 ናይ ኣገልግሎት ሱታፌ ተልእኾ ምሥጢራት ዚበሃሉ ኣየኖት'ዮም? ክልተ ምሥጢራት፣ ማለት ምሥጢረ ክህነትን ምሥጢረ ተክሊልን፣ ምእንቲ ሕንጻት ሕዝብ እግዚአብሔር፣ ኣብ ቤተክርስቲያን ፍሉይ ተልእኮ ተሞሂቡካ ምእንቲ ከተገልግል ምሥጢራዊ ጸጋ ይህቡኻ። እዚ ክልተ ምሥጢራትዚ ኣብ ናይ ቤተ ክርስቲያን ሓድነትን ኣብ ምድኃን ካልኣትን ዓብይ ግደ ኣለዎ። (1533-1535)

ምሥጢረ ክህነት

322 ምሥጢረ ክህነት እንታይ እዩ?

ምሥጢረ ክህነት ወይ መዓርገ ክህነት፣ ክርስቶስ ንሓዋርያቱ ሕድሪ ሂብዎም ናይ ዝነበረ ተልእኾ መቀጻልታ እዩ። ሳላ ክህነት፣ ተልእኾ ክርስቶስ ኣብ ቤተ ክርስቲያን ይዝውተርን ክሳብ መወዳኣታ ዓለምንውን ይጸንሕ። (1536)

323 እዚ ምሥጢርዚ ስለምንታይ እዩ “መዓርግ” ዝብል ቅጽል ዚወሃቦ?

ምሥጢረ ክህነት፡ ፍሉይ ብዝኾነ ወፊያ ናብ ኣከታትላ መዓርጋት ቤተ ክርስቲያን ከምትኣቲ ስለዝገብረካ፡ ፍሉይ ብዝኾነ ህያብ መንፈስ ቅዱስ፡ መንፈሳዊ ስልጣን ስለዘልብሰካ፡ ብስምን ብስልጣንን ክርስቶስ ኣብ ኣገልግሎት ሕዝበ እግዚአብሔር ከምትጽመድውን ስለዝገብረካ፡ መዓርገ ክህነት ተባሂሉ ይጽዋእ። (1537-1538)

324 ኣብ መደብ ድኅነት ኣምላኽ ምሥጢረ ክህነት እንታይ ግደ ኣለዎ?

ኣብ ብሉይ ኪዳን ተገሊጹ ዘሎ፡ ኣገልግሎት ለዋውያንን፡ ክህነት ኣሮንን፡ ምሕራይ “ሰብዓ ሸማግለታትን” (ዘኁ. 11,25)፡ ናይ ምሥጢረ ክህነት ቅድመ ምሳሌ እዩ። እዚ ቅድመ ምሳሌ ኣብ ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹሚ ይረክብ። ክርስቶስ ብመሥዋዕቲ መስቀሉ፡ “እቲ ኣብ መንጎ ሰብን ኣምላኽን ዘሎ ሓደ መተዓረቂ” (1ጢዋ.2,5) ኮነ። ንሱ“ከም መዓርግ መልኪጸደቕ ሊቀ ካህናት” (ዕብ.10) እዩ።እዚ እንሠላ ዝኾነ ክርስቶሳዊ ክህነት፡ብቲ ተልእኻኣዊ ዝሠኾነ ክህነት እዩ ኣብ ዓለም ህላዌኡ ዘረጋግጽ። (1439-1546፡ 1590-1591)

**“ክርስቶስ ጥራይ እዩ ካህን፡
ካልኣት ኩሎም ልኡኻቲ እዮም”
(ቅዱስ ቶማስ ዘኣኩኖ)**

325 መዓርገ ክህነት ክንደይ ደረጃታት ኣለዎ?

መዓርገ ክህነት ሠለስተ ደረጃታት ኣለዎ። ንሳቶም ድማ ጵጵስና፡ ክህነት፡ ዲቁና ኢያቶም። እቶም ሠለስተ ደረጃታት መዓርገ ክህነት እዚኦም፡ ኣብቲ ሥሩዕአቀዋውማ (ቅርጺ) ቤተ ክርስቲያን መተካእታ ዘይብሎም ደረጃታት ኮይኖም ንረኽቦም። (1554-15930)

326 ፍረ መዓርገ ጵጵስና እንታይ እዩ?

መዓርገ ጵጵስና ንማዕርገ ክህነት መፈጸምታ የልብሶ። መዓርገ ጵጵስና፡ ንኣቡን ሕጋዊ ተከታልን ተካእን ሓዋርያትን፤ ኣባል ሲኖዶስ ኣቡናትን ከምዚኸውን ይገብሮ። ምስ ር. ሊ. ጳጳሳትን ካልኣት ኣቡናትን ኮይኑ ብዛዕባ መላእ ቤተ ክርስቲያን ኪሰርሕ ስልጣን የልብሶ። ኣብ ቤተ ክርስቲያን ናይ ምምሃርን ምቕዳስን ምምሕዳርን ክእለት ይህቦ። (1557-1558፡ 1594)

327 ኣብ ርእሲ ሓንቲ ሰበኻ ወይ ሃገረ ስብከት ዝተሾመ ጳጳስ ወይ ኣቡን ሓልፍነቱ እንታይ እዩ?

ከም ንሓ ወይ ኣመሓዳሪ ሓንቲ ሰበኻ ወይ ሃገረ ስብከት ዝተሾመ ኣቡን፡ ዝረከ ምልክትን መሠረትን ሓድነት ናይታ ዘቤታዊት ቤተ ክርስቲያን እዩ። ንሱ ከም ምኽትል ክርስቶስ ኮይኑ፡ ብካህናቱን ዲያቆናቱን ተሓጊዙ፡ ናይ ሃገረ ስብከቱ ወይ ሰበኻኡ ጉሕነታዊ ተግባር ይፍጽም። (1560-1561)

328 ናይ መዓርገ ክህነት ፍረ እንታይ እዩ?

ብቅብኣት መንፈስ ቅዱስ ስለዝተቐደስ፡ ክህነት ዝለበሰ ዲያቆን፡ ዘይድምሰስ ማኅተም ይቕበል። እዚ ዘይድምሰስ ማኅተም ንክርስቶስ ካህን የመሳሰሎ፡ ብስም እቲ ርእሲ ቤተ ክርስቲያን ዝኾኑ ክርስቶስ ኪሰርሕውን የኸእሎ። ካህን ተሓባበሪ መዓርገ ጵጵስና ስለኾነ፡ ወንጌል ኪሰብኽ፡ ሥርዓተ ኣምልኮ ኪፍጽም፡ ብፍላይ ድማ መሥዋዕተ ቅዱስ ቍርባን ኬዕርግን፡ ናይ መእመናኑ ንሓ ኪኸውንን ይኸእል። (1562-1567፡ 1595)

329 ካህን ከመይ ገይሩ እዩ ተልእኾኡ ዚፍጽም?

ናይ ካህን ተልእኾ ኣገልግሎት ኩላዊት ቤተ ክርስቲያን እዩ። ንሱ ስርሐ ዚፍጽም ግን ኣብ ሰበኻዊት ቤተ ክርስቲያን እዩ። ምስቶም ካልኣት ናይ ሰበኻ ካህናት “ማኅበረ ካህናት” ይፈጥር፡ ብምሥጢራዊ ዝኾነ ኅውነት ይነብር። ኣብ ትሕቲ ኣቡን ሰበኻ ኮይኑ፡ ምስሕውን ሓድነት ብምፍጣር፡ ናይታ ሰበኻ ምምሕዳራዊ ሓላፍነት ይስከም። (1568)

330 ፍረ መዓርገ ዲቁና እንታይ እዩ?

ዲያቆን ነቲ ኣገልጋሊ ኩሎም ዝኾነ ክርስቶስ መሲሎ፡ ቤተ ክርስቲያን ንኺገልግል መዓርገ ይለብስ። ኣብ ትሕቲ ኣቡኑ ኮይኑ፡ ኣብ ኣገልግሎት ቃል ኣምላኽ ይጽመድ። ኣብ ሥርዓተ ኣምልኮ የገልግል። ንመእመናን ይመርሕን ናይ ርኅራኄ ተግባራት ይፍጽምን። (1569-1571፡ 1596)

331 ኣፈጻጽማ ወይ ሥርዓተ ሢመተ ክህነት ከመይ እዩ?

ኣብ ሠለስቲኦ ደረጃታት ክህነት (ዲቁና፡ ክህነት፡ ጵጵስና)፡ ኣፈጻጽማ ሥርዓ ት ምሥጢረ ክህነት ከምዚ ዝስዕብ እዩ። ኣብ ርእሲ እቲ መዓርገ ክህነት

ዚቕበል ዘሎ ሰብ፡ ኣቡን ኣምብሮ ኢድ ይገብር። እቲ ክቡር ጸሎት ሢመተ ክህነት ብምድጋምውን ክህነት የልብስዎ። ኣብዚ ጸሎትዚ፡ እቲ ፍሉይ ዝኾነ ምውራድ መንፈስ ቅዱስ ኪፍጸምን፡ ፍሉይ ንዝኾነ ክህነታዊ ተልኾ ዝሕግዝ ውህበታት መንፈስ ቅዱስ ኪወርድን፡ ኣቡን ንእግዚኣብሔር ኣምላኽ ይልምኑ። (1572-1574፡ 1597)

332 ሠራዲ ምሥጢረ ክህነት መን እዩ?

ተካእትን ተከተልትን ሓዋርያት ስለዝኾኑ፡ እቶም ብግቡእ መዓርገ ጵጵስና ዚለበሱ ኣቡናት፡ ናይቲ ሠለስተ ደረጃታት ዘጠቓልል መዓርገ ክህነት ሠራዕቲ እዮም። (1575-1576፡ 1600)

333 ምሥጢረ ክህነት ዚለብስ መን እዩ?

ንምሥጢረ ክህነት፡ እቲ ዝተጠመቐ እሞ ወዲ ተባዕታይ ዝኾነ ውልቀሰብ ጥራይ እዩ ብብቕዓት ኪቕበሎ ዚክእል። ጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ (ንማዕርገ ክህነት ደቂ ተባዕትዮ ጥራይ ስለዝሓረየ) እዚ ምርጫዚ ስለዚገበረን፡ ቤተ ክርስቲያንንውን በዚ ምርጫዚ ትቕየድ። ብሰበ ስልጣን ቤተ ክርስቲያን ንመዓርገ ክህነት ብቁዕ ኮይኑ ዝተገመተ ሰብ ጥራይ እዩ ክህነት ዚለብስ። ዘይተመርጸ ተራ ሰብ ነዚ መዓርግዚ ዘይተቐበልኩ ክብል ኣይክእልን።(1577-1578፡1598)

334 ምሥጢረ ክህነት ኪቕበል ዝደሊ ሰብ ናይ ግድን ዘይተመርገዎ ድዩ ኪኸውን ዘለዎ?

ንመዓርገ ጵጵስና ዝቀራረብ ካህን፡ ዘይተመርገዎ ብተዓቕቦ ዝነብር ሰብ ኪኸውን ኣለዎ። ኣብ ምዕራብዊት ቤተክርስቲያን ንመዓርገ ክህነት ዚቀራረቡ ሰባት፡ ካብቶም ዘይተመርገዉ መእመን ኪኾኑ “ምእንቲ መንግሥተ ሰማያት” (ማቴ. 19,12) ቢሎምውን ብተዓቕቦ ኪነብሩ ዚደልዩ ሰባት ጥራይ እዮም ዚምረጹ። ኣብ ምስራቓውያን ኣብያተ ክርስትያናት ዝተመርገዉ ዲያቆናት መዓርገ ክህነት ኪለብሱ ይክእሉ። ድሕሪ ክህነት ግን ምምርገው ኣይፍቀድን እዩ። ከምኡውን ንቀዋሚ መዓርገ ዲቁና ዝተመርገው ምእመናን ኪምረጹ ይክእሉ። (1579-1580፡ 1599)

335 ፍረ ምሥጢረ ክህነት ከመይ ዝበለ እዩ?

ከከም ደረጃ መዓርገ ክህነት፡ እዚ ምሥጢርዚ ነቲ ክህነት ዚለብስ ዘሎ ምእመን ንክርስቶስ የመሳሰሎ። ኣብ ናይ ክርስቶስ ክህነታዊ ነብያዊ ንጉሣዊ ተልእኾውን ከምዚጽምበር ይገብሮ። ምሥጢረ ክህነት ዘይድምሰስ መንፈሳዊ ማኅተም ይሓትመልና። ስለዚ ምሥጢረ ክህነት ሓንቲ ጊዚ ጥራይ ኢና እንቐበሎ። (1581-1589)

336 ክህነታዊ ተልእኾ እንታይ ዓይነት ስልጣን ኣለዎ?

ክህነት ዚለበሱ ሰባት ኣብ ምፍጻም መንፈሳዊ ተልእኾም ኪሰርሑን ኪሃረቡን ከለዉ፡ ብናይ ገዛእ ርእሶም ስልጣን፡ ወይ ማኅበረ ክርስቲያን ብዝሃብዎም ስልጣን ወይ ብውክልና ዝተቐበልዎ ስልጣን ዘይኮነስ፡ ኣብ ክንዲ እቲ ርእሲ ቤተ ክርስቲያን ዝኾነ ክርስቶስን፡ ብስም ቤተ ክርስቲያንን ኢዮም ዚፍጽምዎ። በዚ ምክንያትዚ እዚ፡ ተልእኾኣዊ ክህነት፡ ካብቲ ተራ ናይ መእመን ክህነት ብመዓርግ ጥራይ ዘይነ ብባህርይውን ይፍለ። ተልእኾኣዊ ክህነት ንኣገልግሎት ክህነተ መእመናን እዩ ተሠሪዑ። (1547-1553፡ 1592)

ምሥጢረ ቃል ኪዳን ወይ

ምሥጢረ ተኸሊል

337 መደብ ኣምላኽ ብዛዕባ ሰብኣይን ሰበይትን እንታይ እዩ?

እቲ ፍቕሪ ዝኾነ ኣምላኽ፡ ንሰብ ብፍቕሪ ፈጠሩ፡ንኬፍቕር ይጽውዖ። ኣምላኽ፡ ሰብኣይን ሰበይትን ኪፈጥር ከሎ፡ ብቃል ኪዳን ዝተኣሰረ ዓሚቀሓ ሓድነትን ሓድሕዳዊ ፍቕርን ሕይወትን ኪፈጥሩ ጸወዖም። “ደጊም ሓደ ኣካል እዮም እምበር ክልተ ኣይኮኑን” (ማቴ.19,6)። ንሰብኣይን ሰበይትን ኪባኾም ከሎ ኣምላኽ “ፍረዩን ተባዝኑን ንምድሪ ከኣ ምልእዋን ምለኽዋን” (ዘፍጥ.1,28) በሎም። (1601-1605)

338 ኣምላኽ ንምንታይ ዕላማ ቢሉ እዩ ምሥጢረ ቃል ኪዳን ዚሠርዐ?

ሰብኣይን ሰበይትን ሓደ ኣካል ዚገብር ምሥጢረ ቃል ኪዳን፡ ካብ ኣምላኽ ካብ ዝመንጨዉ ሕጊ እዩ ዚሥራዕን ዚምሥረትን። ብባህርይ እምበኣርከስ

ምሥጢረ ተኸለል ንሓድነትን ጥቅምን ተጻመድቲ፤ ውሉድ ንምውላድን፤ ውሉድ ንምዕባይን ዝግለመ እዩ። ብጥንቲ መደብ ኣምላኽ ከምዝነበረ፤ ክርስቶስውን ደጊሙ “እምበኣር ነቲ ኣምላኽ ሓደ ዝገበሮ ሰብ ኣይኖለዮ” (ማቴ.19,6) ከምዝበሎ፤ ኣብ ቃል ኪዳን ዘሎ ሓድነት ኣይኖታሕን እዩ። (1659-1660)

339 ኃጢአት ንቃል ኪዳን ከመይ ቢሉ እዩ ኣብ ሓደጋ ኬውድቐ ዚኸእል?

ሓድነትን ፍቅርን ሰብኣይን ሰበይትን ዚፈጥር ምሥጢረ ቃል ኪዳን፤ ብዘይምስምማዕን ምጥልላምን ኣብ ሓደጋ ኪውድቐ ይኸእል። እቲ ቀዳማይ ኃጢአት ኣዳምን ሔዋንን፤ ነቲ ብኣምላኽ ንሰብኣይን ሰበይትን ተዋሂቡ ዝነበረ ሓድነት ከምዘፍረሶ፤ እዚ ናይ ዘይምስምማዕን ምጥልላምን ኃጢአትውን ብዙኅ ጊዜ ንቃል ኪዳን ኬፍርሶ ይኸእል። ኮይኑ ግን፤ ከምቲ ካብ ጥንቲ መደብ ኣምላኽ ዝነበረ ሓድነት ሰብኣይን ሰበይትን ምእንቲ ኬጸንዕ፤ ኣምላኽ ብዘይወዳእ ምሕረቱ፤ ንሰብኣይን ሰበይትን ጸጋኡ ይህቦም።(1606-1608)

340 ብሉይ ኪዳን ብዛዕባ ምሥጢረ መውስቦ እንታይ ይብል?

ኣምላኽ ብትምህርቲ ሕገ ሙሴን ብትምህርቲ ነብያትን ገይሩ ንሕዝቡ መሃሮም። ቃል ኪዳን ሓደ ጊዜ ንሓዋሩ ከምዝግበርን፤ ከምዘይኖታሕን ኪምህሮም ቢሉ ድማ ኣብዚ ጉዳይዚ ርድኢት ሕዝቦ እስራኤል ቡብቁሩብ ከምዝሰፍሕን ከምዝምዕብልን ገበረ። ኣምላኽ ንሕዝቦ እስራኤል ቃል ኪዳን ከምዝተኸለሉ ዘርድእ ምሳሌ ኣብ ብሉይ ኪዳን ብዙኅ ኣሎ። እዚ ምሳሌዚ ነቲ ወዲ ኣምላኽ ዝኾነ ክርስቶስ ምስታ መርጻቱ ዝኾነት ቤተ ክርስቲያን ኪተኸሎ

ንዝነበሮ ሓድሽ ቃል ኪዳን አቕዲሙ የመልክትን፣ ንአኡውን ይቆራርብ።
(1609-1611)

341 ክርስቶስ አብ ቃል ኪዳን ዘምጽአ ሓድሽ ነገር እንታይ አሎ?

ክርስቶስ ብዛዕባ ቃል ኪዳን ዘምጽአ ሓድሽ ነገር ከምዚ ዚሰዕብ እዩ።
ክርስቶስ ንምሥጢረ ቃል ኪዳን፣ አምላኽ ናብ ዝደለዮ ናብ ናይ ቀደሙ
ሥርዓት መለሶ። በቲ ሓድሽ ክብሪ ዘለዎ ምሥጢር ንኪነብሩ ድማ ነቶም
ተጻመድቲ ጸጋ ይህብ። ምሥጢረ ቃል ኪዳን ምልክት ቃል ኪዳናዊ ፍቕሪ
ክርስቶስን ቤተ ክርስቲያን ስለ ዝኾነ ጳውሎስ፣ “አንቲም ሰብኡት፣ ከምቲ
ክርስቶስ ንቤተ ክርስቲያኑ... አብ ክንድኡ ገዛእ ርእሱ በጃ ክሳብ ምሃብ
ዘፍቀራ፣ ነንስትኹም አፍቅርወን” (ኤፌ. 5,25) ይብል። (1612-1617፣ 1661)

342 ኩሉ ሰብ ምሥጢረ ቃል ኪዳን ኪፍጽም ይግደድ ድዩ?

ኩሉ ሰብ ብቃል ኪዳን ኪነብር አይግደድን። አምላኽ ንገሊአም ሰብኡትን
አንስትን ብፍላይ፣ ምእንቲ መንግሥተ ሰማያት ኢሎም፣ ንክብሪ ቃል ኪዳን
ኪምንኑ፤ ንጎይታና ኢየሱስ ክርስቶስ አብ መንገዲ ድንግልና (ወፋይ ተዓ
ቕቦ) ንኪስዕብዎ ይጽውዖም። ንሶም ብዛዕባ ናይ ጎይታን ነገራት ይግደሱ፤
ንአኡ ጥራይ ደስ ኪብሉ ይጽዕሩ፤ ከምዚ ቢሎም ድማ ነቲ ብክብሪ ዚፍጸም
ኻልኣይ ምጻኣቱ ብሃረርታ እናተጸበዩ፤ አብዛ ምድሪ እዚአ ፍቕሪ ክርስቶስ
ፍጹም ቀዳምነት ኪወሃቦ ከምዘለዎ ይምስክሩ። (1618-1620)

343 ሥርዓት አፈጻጸማ ቃል ኪዳን ከመይ እዩ?

ምሥጢረ ቃል ኪዳን ነቶም መርዑት (መጻምድቲ) አብ ሕይወት ቤተ
ክርስቲያን ሓደ ፍሉጥ ዝኾነ ዓይነት ሕይወት ንኪምሥርቱ ስለ ዝሕግዞም፣
አፈጻጸማኡ አብ ቅድሚ ሕዝቢ፣ ማለት መላእ ሕዝበ ክርስቲያን ንሥርዓተ
አምል አብ ዝተኣከበሉ ውቕቲ፣ አብ ቅድሚ ካህን ወይ አብ ቅድሚ ብቤተ
ክርስቲያን ዝተመዘዘ ብቁዕ ወኪልን/መስካሪ፣ አብ ቅድሚ ካልኣት መሰኻኽርን
ይፍጸም።(1621-1624)

344 ሥምረትን ድላይን ምሥጢረ ቃል ኪዳን (Matrimonial Consent)

እንታይ እዩ?

ምሥጢረ ቃል ኪዳን፡ መጻምድቲ ብዚገልጽዎ ቃል ወይ ሥምረት ወይ ድላይ እዩ ዚቐውም። ስለዚ ሥምረት ቃል ኪዳን ኪበሃል ከሎ፡ እቶም መጻምድቲ ዝኾነ ሰብኣይን ሰበይትን፡ ብእሙንን ፍርያምን ዝኾነ ፍቕሪ ተኣሳሲሮም ንኪነብሩ፡ ብዘለዓለማውነት ንኣድሕዶም ኪወፋራዩ፡ ዚገልጽዎ ቃል ወይ ድላይ እዩ። ቀንድን ኣድላይን ተግባር ምሥጢረ ቃል ኪዳን እዚ ኪግለጽ ዘለዎ ሥምረት ስለዝኾነ፡ ሥምረት እንተዘየሎ ቃል ኪዳን ኣይተፈጸምን ማለት እዩ። ስለዚ ምሥጢረ ቃል ኪዳን ብቁፅ ንኪኸውን ሥምረት ቃል ኪዳን፡ ነቲ ሓቀይና ቃል ኪዳን ዝዓለመ፡ ብምፍርራሕን ጎነጽን ዚግበር ዘይኮነስ፡ ሓደ ናጸን ብፍላጥ ዚግበርን ሰብኣዊ ተግባር ኪኸውን ኣለዎ። (1625-1632፡ 1662-1663)

345 ሓደ ካብቶም መጻምድቲ ካብኢካዊ እንተዘይኾነ፡ ብኸመይ ቃል ኪዳን ኪፍጸም ይኽእል?

ሓደ ካብኢካውን ሓንቲ ዝተጠመቀት ክርስቲያንን ዚኣስርዎ ቃል ኪዳን ብቁፅ ንኪበሃል፡ ፍቓድ ሰበሰልጣን ቤተ ክርስቲያን የድሊ። ሓደ ካብኢካውን ሓንቲ ክርስቲያን ዘይኮነትን (ዘይተጠመቀት) ዚፍጸም ቃል ኪዳን ብቐፅን ንንኪህልዎ ፍሉይ ብያኔ ቤተ ክርስቲያን የድሊ። ኣብ ክልቲኡ ዓይነት ቃል ኪዳን ግን ክልቲኦም መጻምድቲ ሰብኣይን ሰበይትን፡ እቲ ቀንዲ ዕላማን ባህርይን ካብኢካዊ ቃል ኪዳን ኪቐበሉ ኣለዎም። ካብኢካዊ ዝኾነ ሰብኣይ ወይ ሰበይቲ ሃይማኖቱ ኪዕቅብ፡ ናይ ውሉዱ ካብኢካዊት ጥምቀትን ትምህርትን ኪወሃቦ ናይ ግድን ከምዚኾነ ኬረጋግጽ ኣለዎ። እቲ ክርስትያን ዘይኮነ መጻምድቲ ሰብኣይ ወይ ሰበይቲ ድማ ነዚ ነገራት ኣቐዲሙ ፈሊጡ ከምዚቐበሎ ከረጋግጽ ኣለዎ። (1633-1637)

346 ፍረታት ምሥጢረ ቃል ኪዳን ኣየኖት እዮም?

ምሥጢረ ቃል ኪዳን ኣብ መንጎ ዝተመርጸዎ ሰብኣይን ሰበይትን ሓደ ዘለዓ ለማዊ ዝኾነ ፍሉይ ሓድነት ይፈጥር። ኣምላኽ ባዕሉ ነቲ ዚተገልጸ ቃል ኪዳኖም የጽንዖ። ስለዚ እቲ ኣብ መንጎ ካብኢካውያን ዝኾነ ሰብኣይን ሰበይትን ዝተገልጸን ዝተፈጸመን ቃል ኪዳን ፈጹሙ ኪፍታሕ ኣይኽእልን። ምሥጢረ ቃል ኪዳን፡ መርዑት ኣብ ቃል ኪዳናዊ ሕይወት ጸኒዖም

ብቕድስና ንኪነበሩ ጸጋ ይህቦም።ንዝወሃቦም ውሉድ ንኪቕበሉ፣ ብክርስቲያናዊ መዕቦያ ንኸዕብይዎም ድማ ይሕግዞም። (138-1642)

347 አንጻር ምሥጢረ ቃል ኪዳን ዝኾኑ ኃጢአት አየኖት እዮም?

ዝሙት፣ ነቲ ሓድነትን ፍሉይነትን ፍቅሪ ቃል ኪዳን ስለዚጻረር ኃጢአት እዩ። አንስቲ ምብዛኅ፣ ነቲ አብ መንጎ ሰብአይን ሰበይትን ኪህሉ ዚግበኦ ማዕርነት ስለዘፍርስ ኃጢአት እዩ። ምንጻል ጽንሲ፣ ንህያብ ውሉድ ስለዚነጽግን፤ ከምኡውን ፍትሕ ነቲ ብባህርይ ዘይፍታሕ ቃል ኪዳን ስለዘፍርስ፤ ንቃል ኪዳን ዚጻረሩ ኃጢአት እዮም። (1645-1648)

348 ሰብ ቃል ኪዳን መኣስ እዮም ኪፈላለዩ ዚከኣል?

ከቢድ ሽግርን፣ ኪስገር ዘይከኣል መዐንቀፍን ምስዚህሉ፣ ክልተ ሰብ ቃል ኪዳን ነንበይኖም ብኪ ኮይኖም፣ ክሳብ ዝዕረቁ ተፈላልዮም ኪነብሩ፣ ቤተ ክርስቲያን ከተፍቕድ ትክክል። እንተኾነ እቲ ቀዳማይ ቃል ኪዳኖም መክላእታ ከምዝነበሮን፣ ፍሩስ ከምዝኾንን ብሰበ ስልጣን ቤተ ክርስቲያን እንተዘይተረጋገጹ፣ ሓዲኦም ብሕይወቱ ክሳብ ዘሎ፣ እቲ ሓደ መጻምዲ ቃል ኪዳን ኪኣስር ኣይክእልን። (1629-1649)

349 ብዛዕባ እቶም ተፋቲሖም ምስ ካልእ ዝተመርገዉ ሰባት ቤተ ክርስቲያን እንታይ ትብል?

ቤተ ክርስቲያን ትእዛዝ ጎይታ ከተኸብር እንተኾነ፣ ናይቶም ዝተፋትሑ ግን ከኣ ብሲቪላዊ ኣገባብ ካልኣይ ቃል ኪዳን ዚኣስሩ ሰባት ከም ሕጋውያን ሰብ ኪዳን ክትቕበሎም ኣይትክእልን። ብዛዕባዚ ቃል ኣምላኽ ገጹር እዩ፡ “እቲ ሰበይቱ ፈቲሑ ካልእ ዜእቱ፣ አብ ልዕሊኣ ይዝሙ። እታ ሰብኣያ ፈቲሓ ኻልእ እተእቱ ትዝሙ” (ማር.10,11-12)። ቤተ ክርስቲያን ብዛዕባ እቶም ተፋቲሖም ዝምርገዉ ሰባት ጥንቁቕ ተገዳስነት ኣለዎ። ብእምነት ኪነብሩ፣ ጸሎት ኬዘውትሩ፣ ናይ ርኅራኄ ተግባራት እናፈጸሙ፣ ደቆም ብክስርትያናዊ ሥነ ሥርዓት ኪቐጽዑ ትላበዎም። ተግባራቶም ምስ ሕጊ ኣምላኽ ስለዚጻረር ግን፣ ኩነታቶም ኬየመዓራረዩ፣ ፍትሓት ኪወሃቦም ኣይክእልን፤ ቅዱስ ቍርባን ኪቕበሉ ኣይክእሉን፤ ገሊኡ ናይ ቤተ ክርስቲያን ሓላፍነት ድማ ንኸይለብሱ ክልኩላት እዮም። (1650-1651፣ 1665)

350 ኣብ ቃል ኪዳኖም ጸኒያም ዚነበሩ ሰባት፡ “ስድራቤታዊ ቤተ ክርስቲያን የቕሙ።” ዚበሃል ስለምንታይ እዩ?

ስድራቤት ናይ ቤተ ክርስቲያን ባህርይ ዝኾነ ሓድነትን ስድራቤታዊ መንፈስን ስለዘለዎ፡ ኣብ እምነት ክርስትና ጸኒዓ ትነብር፤ “ስድራቤታዊ ቤተ ክርስቲያን” ከኣ ትበሃል። ነፍስወከፍ ኣባል ስድራቤት፡ ከከም ጸዋዕታኡ፣እቲ ካብ ምሥጢረ ጥምቀት ዚመጽእ ክህነታዊ ተልእኾኡ ስለ ዚፍጽም፡ ስድራ ቤት ናይ ጸጋን ናይ ጸሎትን ማኅበር፤ ናይ ሰብኣዊ፡ ክርስትያናውን መንፈሳዊ ኃይልን ቤት ትምህርቲ እያ።ናይ ውሉድ ቀዳማይ ብሥራተ እምነት ዝእወጀላ ቦታ እያ። (1655-1658፡ 1666)

ራብዓይ ምዕራፍ

ካልእ ሊጡርጊያዊ ሥርዓታት

ሓውሲ ምሥጢራት (SACRAMENTALS)

351 ሓውሲ ምሥጢር ዝበሃል እንታይ እዩ?

ብቤተ ክርስቲያን ዝተሠርዐ፡ ንገሊኡ ኩነታት ሕይወት ወዲሰብ ዚቕድስ፡ መንፈሳውን ቀዳስን ምልክት እዩ። ሓውሲ ምሥጢራት፡ ትእምርተ መስቀልን ካልእ ምልክታትን ጸሎታትን የጠቓልል። ካብቲ ብዙኅ ሓውሲ ምሥጢራት፡ ቡራኪታት ምሃብ ኣብ ሕይወትን ተግባራትን ቤተ ክርስቲያን ዓብይ ተራ ኣለዎ። ንኣምላኽ እነመስግነሉ፡ ህያባቲ ንኸንቕበል ድማ እንልምነሉ ጸሎት ድማ፡ ቡራኪ ይበሃል። ሰባት ንኣገልግሎት ኣምላኽ፡ ንዋት ድማ ንመሳርሒ ሥርዓተ ኣምልኾ ከነወፊ ከሎና ናይ “ወፊያ ጸሎት” ነዕርግ፡ እዚ ወፍውያዚ እውን ሓደ ሓውሲ ምሥጢር እዩ። (1667-1672፡ 1677-1678)

352 “ምውጻእ ኢጋንንተ” ከመይ እዩ?

ቤተ ክርስቲያን ብዝተዋህባ ስልጣንን ብስም ክርስቶስን፣ ንሓደ ሰብ ወይ ንሓደ ኣቕሓ ካብ ስልጣን ሰይጣን ንክትሕልዎ፣ ወይ ካብ ባርነት ሰይጣን ናጻ ንክተውጽኦ ቢላ ንኣምላኽ ብጸሎት ምስ እትልምን፣ እዚ ተግባርዚ “ምውጻእ ኢጋንንተ” ይበሃል። እዚ ተግባርዚ ወትሩ ኣብ ሥርዓተ ጥምቀት ብተራ ካህን ዚዝውተር እዩ። እቲ ዓብይን ብቀንዱን “ምውጻእ ኢጋንንተ” ግን፣ ካብ ኣቡን ስልጣን ብዝተዋህቦ ካህን ጥራይ እዩ ዚዝውተር። (1673)

353 ነዚ ብቤተ ክርስቲያን ዝተሠርዐ ኣውሲ ምሥጢራት ዘሰኒ፣ ሕዝባዊ ስምዒት ዚፈጠር ካልእ መንፈሳዊ ተግባራት ኣሎዶ?

እወ ኣሎ። ናይ ሕዝብ ክርስቲያን መንፈሳዊ ስምዒት ዝፈጠር፣ ነቲ ምሥጢራዊ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ዘሰኒ ብዙሓ መንፈሳዊ ተግባራትን መንፈሳዊ ሥርዓታትን ኣሎ። ካብዚኣቶም ዝጥቀሱ፣ ምኽባር ንቕርባት ቅዱሳንን ዝኸርምን፤ ንግደትን ዑደትን፤ ፍኖተ መስቀልን፣ ስግደትን፤ መቐጻጸያን፣ ዳዊትን፤ ጸምን፣ ምጽዋትን፣ ወዘተ ቤተ ክርስቲያን ብብርሃን እምነታ ነቲ ሓቀዐ ዝኾነ ሕዝባዊ መንፈሳውነት ተብርህን ተተባብዕን። (1674-1676፣ 1679)

ሥርዓተ ፍትሓት ዘመታን

354 ሞት ክርስቲያንን ምሥጢራትን ርክብ ኣለዎዶ?

ኣብ ክርስቶስ ዚመውት ክርስቲያን ምድራዊ ሕይወቱ ይዳዘም። ብምሥጢራ ጥምቀት ዝጀመረት፣ ብምሥጢራ ሜሮን ዚጸንዐት፣ ናይቲ ሰማያዊ መኣዲ ቅድመ ምሳሌ ብዝኾነ ምሥጢራ ቅዱስ ቍርባን ዝተመገበት ምድራዊ ሕይወቱ ብሞት ተብቐዕ። ሞት ክርስቲያን፣ ብብርሃን ሞትን ትንሣኤን ክርስቶስ ጥራይ እዩ ትርጉም (ብርሃን) ዚረክብ። ክርስቶስ ዝተንስኣላ ተስፋና ስለዝኾነ፣ እቲ ኣብ ክርስቶስ ዚመውት ክርስቲያን፣ “ካብዚ ሰብነትዚ ግዲዙ፣ ምስ ጎይታ ይነብር” (2ቆሮ. 5,8)። (1680-1683)

355 ኣብ ሥነ ሥርዓት ቀብሪ ዚፍጸም ፍትሓት እንታይ የመልክት?

ከከም ኮነታቱን ባህሊ ሃገርን ኪቀያየር ይክእል እዩ። ሥነ ሥርዓት ቀብርን፣ ኣብ ሥነ ሥርዓት ቀብሪ ዚፍጸም ፍትሓትን፣ ሞት ፋሲካዊ ትርጉምውን ከምዘለዎ የመልክት። ፍትሓት፣ ድሕሪ ሞት ተስፋ ትንሣኤ ከምዘሎ፣ ሕያዋንን ሙታንን ሓድነት ከምዘለዎም፣ ምእንቲ ፍትሓት (ኅድገት) ኃጢአቱ ብእነዕርጎ ጸሎት ምስ መዋቲ ሰብ ሓድነት ከምዘሎና የመልክት። (1684-1685)

356 ናይ ጸሎተ ፍትሓት ዘሙታን ቀንዲ ክፍልታት ኣየኖት እዮም?

መበዛገተትኡ (ምዕራባዊ) ሥነ ሥርዓት ቀብሪ ኣርባዕተ ቀንዲ ተግባራት የጠቓልል። 1-(ኣብ ገዛ ዚግበር ጸሎት) ቤተሰብ ሬሳ ኪቐበሉ ከለዉ ዝንገር ናይ መጽንፍዕን ናይ ተስፋን ቃላት፤ 2-(ኣብ ቤተ ክርስቲያን) ዚግበር ሥርዓ ተ ቅዳሴን፣ 3-ኣኩቴተ ቊርባንን፤ 4- ነፍሲ መዋቲ፣ ናብቲ ምንጨ ዘለዓ ለማዊ ሕይወት ዝኾነ ኣምላኽ እናኣማሕጸንና፣ ንኪትንሥእ ናብ እትጽብዩሉ መቃብር ክትውርድ ከላ እንደግሞ ናይ (ግብኣተ መሬት) መፋነዊ ጸሎት እዩ። (1686-1690).

Source of text: Compendium of the New Catholic Catechism, translated by Abba Amanuel Mesgun.